

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА КРАЇНОЗНАВСТВА ТА ТУРИЗМУ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТРАТЕГІЧНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА США

Спеціальність: 106 Географія

Галузь знань: 10 Природничі науки

На здобуття освітнього ступеню: Магістра

За освітньо-науковою програмою – Політична географія та геополітика

Магістерська робота
Студентки денного відділення
Рудь Дарини Ігорівни

Науковий керівник:
доц., канд. геогр. н. Кіптенко В.К.

КИЇВ – 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	6
1.1 Географічні засади зовнішньої політики та стратегування.....	6
1.2 Стратегічне співробітництво: сутність, види та функції.....	11
1.3 Аналітична схема дослідження.....	18
РОЗДІЛ II. США ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПАРТНЕР УКРАЇНИ.....	22
2.1 Геополітичне підґрунтя стратегічного партнерства.....	22
2.2 Історія та становлення стратегічних відносин між Україною та США	25
2.3 Стратегічне співробітництво України та США з безпекових питань та НАТО.....	31
2.4 Пріоритетні напрями стратегічного співробітництва Україна-США з питань гуманітарної політики.....	35
РОЗДІЛ III. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТРАТЕГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА США.....	38
3.1. Сучасні політико-економічні проблеми у відносинах між Україною та США.....	38
3.2 Стратегічне співробітництво України та США в контексті вирішення конфлікту на Донбасі	42
3.3 Перспективні напрями у співробітництві між Україною та США	47
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54
ДОДАТКИ.....	61

ВСТУП

Україна – велика за територією та населенням країна Центрально-Східної Європи. Країна, що має радянське минуле, яке і сьогодні має вплив на економічний та політичний розвиток країни. За 30 років незалежності Україна набула власний та запозичила досвід сусідніх незалежних країн на шляху до демократичного розвитку. За останнє десятиліття країна обрала та закріпила в Конституції пріоритетність та важливість європейської та євроатлантичної інтеграції.

Для України стратегічно важливим є підтримання відносин з країнами Європейського континенту та загалом країн Західного світу. Одним із таких стратегічних партнерів є США.

Актуальність дослідження стратегічного співробітництва України та США полягає в активних процесах поглиблення інтеграції в ЄС та НАТО. США є головним ініціатором та інтегратором міжнародної кампанії з підтримки та захисту України. За час російської агресії Україна отримує фінансову, економічну, гуманітарну і консультативну допомогу країн Заходу та міжнародних організацій. Наймасштабнішою є допомога США та міжнародних фінансових структур[14]. Для США Україна є важливим партнером у забезпеченні ефективної рівноваги у Європі.

Об'єкт дослідження: Україна як територіально-політична система у відносинах з США, перспективні напрямки співробітництва країн та роль США у вирішенні конфлікту на Сході України.

Предмет дослідження: Розглянути сучасний стан та перспективи стратегічного співробітництва України та США. Описати географічне підґрунтя відносин на основі міжнародної зовнішньої політики країн. Розглянути Україну в структурі міжнародних відносин та її роль на світовій арені.

Мета дослідження: сформулювати основні моменти стратегічного співробітництва України та США, виходячи із сучасних геополітичних реалій, що складаються у світі та конкретно в східно-європейському регіоні. Визначити

подальшу схему вирішення стратегічних для України питань заручившись підтримкою США. Оцінити слабкі та сильні сторони України у цих відносинах.

Метапотребує виконання таких **завдань**:

- обґрунтувати концептуальні засади та аналітичні підходи проведення дослідження;
- визначити в чому полягає вплив географічних засад на зовнішню політику та стратегічне партнерство як її складову;
- визначити сутність географічних засад зовнішньої політики та формування «векторів» стратегічного партнерства;
- визначити сучасні підходи до трактування терміну «стратегічне партнерство»;
- Встановити історичні віхи, підґрунтя, ключові напрями й геополітичні ефекти стратегічного партнерства США та України;
- Визначити сучасні політико-економічні проблеми стратегічного співробітництва України та США;
- Обґрунтувати перспективи стратегічного співробітництва України та США;
- Визначити, який вплив стратегічні відносили обох країн мають на військове та політичне планування;
- Оцінити слабкі та сильні сторони України у цих відносинах.

Вирішення поставлених завдань спиралося на застосування таких **методів**: історико-географічного аналізу відносин між країнами, описовий метод використовувався для уявлення зібраних даних по загальній характеристиці відносин між країнами; метод аналізу, який дав змогу комплексно оцінити при визначенні суттєвих рис економічні, соціальні та політичні зв'язки країн; а також історичний метод, який дав змогу прослідкувати за історичним перебігом подій та причинами виникнення відносин України та США; метод синтезу на етапі визначення геополітичних ефектів стратегічного співробітництва, герменевтичний аналіз, порівняльний аналіз та метод ментальної карти.

Теоретико-методологічний доробок таких вчених як Б. Яценко [28], М. Дністрянський [13], Зб. Бжезінського [41], Д. Маккіндера [47], Фр. Ратцеля

[31], Г. Кіссинджера [17] дозволив сформувавши концептуальні засади та емпірико-аналітичне підґрунтя розвідок, які доповнювалися вивченням документів, статей, актуальними матеріалами, статистичними даними.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у вдосконаленні методів врегулювання відносин між Україною та США. У результаті дослідження сформульовано та обґрунтовано низку положень, які мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. В роботі запропоновано схему покращення стратегічного співробітництва країн.

Практична цінність моєї дослідницької роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використані для стабілізації та покращення відносин між Україною та США. Розроблений стратегічний план може посприяти швидшому вирішенню проблем в середині країни та посилення її позиціями за кордоном.

Структура роботи: Робота складається із вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел, основна частина викладена на 47 сторінках, створено 1 таблицю, 4 рисунки, 5 додатків, використано 73 джерела.

РОЗДІЛ І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ СТРАТЕГІЧНОГО ПАРТНЕРСТВА

1.1 Географічні засади зовнішньої політики та стратегування

Сучасний етап розвитку людства відрізняється зростаючим комплексним характером взаємодії держав та наддержавних утворень. Держава, як об'єкт міжнародних відносин не може існувати ізольовано або відокремлено від інших. У зв'язку з цим, особливого значення набуває необхідність теоретичного осмислення терміну «зовнішня політика» та практичного застосування механізмів впливу зовнішньої політики.

«Зовнішня політика» як категорія сучасної політичної науки розглядається як невід'ємна частина загальної політики держави, і як продовження її внутрішньої політики. Будь-яка держава вибудовує певний зовнішньополітичний курс, ґрунтуючись на своїх інтересах та на інших об'єктивних і суб'єктивних факторах [32].

Зовнішньополітичні відносини формуються на основі геополітичних переваг держави. Головний геополітичний фактор - територія, яку займає держава: її розмір, склад і конфігурація. Від цього фактора певною мірою залежать і всі інші фактори. До таких можна віднести – населення, його етнічний склад, тип відтворення, розселення по території країни, природо-ресурсну забезпеченість, розвиток інфраструктури, сталість політичної системи. Створена ціла наука - геополітика, яка направлена на визначення територіальних інтересів держави та створення цілих стратегій для покращення становлення держави за рахунок територіальних та матеріальних переваг.

Використовуючи цілком здорову ідею в можливості нейтралізації і компенсації не вигідних моментів просторового положення про рахунок зовнішньоекономічної та політичної діяльності, робилися спроби теоретичного обґрунтування військової агресії щодо інших держав.

Термін «геостратегія» вперше був використаний Фредеріком Л. Шуманом у його статті 1942 р. «Навчимося нашій геополітиці», що був перекладом

німецького слова "Wehrgeopolitik", який ввів німецький геостратег Карл Хаусхофер [37].

Стратегічна географія – це комплексна наука, яка включає в себе стратегічні сторони фізичної, соціальної, економічної, політичної та воєнної географії. Це вид зовнішньої політики, що керується головним чином географічними факторами, через те що вони інформують, обмежують та впливають на політичне та військове планування [45].

Стратегічна географія має відношення до контролю, або відкритості, просторових зон (надра землі, вода, повітрі, космічний простір), що мають, як позитивний так і негативний вплив – на безпеку та економічне зростання держав. Геостратегія спрямована на тактичні аспекти географії, які мають значення для великої стратегії.

Визначення стратегічної географії наголошують на злитті стратегічних міркувань з геополітичними факторами. Головна відмінність від геополітики полягає у тому, що географічне стратегування передбачає всебічне планування, призначення засобів для досягнення національних цілей або забезпечення активів, що мають військове чи політичне значення [9].

Стратегічна географія охоплює та опирається на такі науки як гуманітарна, економічна, військова та політична географія. Вона також досліджує стратегічні характеристики географічного, соціального середовища та інформаційне забезпечення геостратегії (Рис. 1.1).

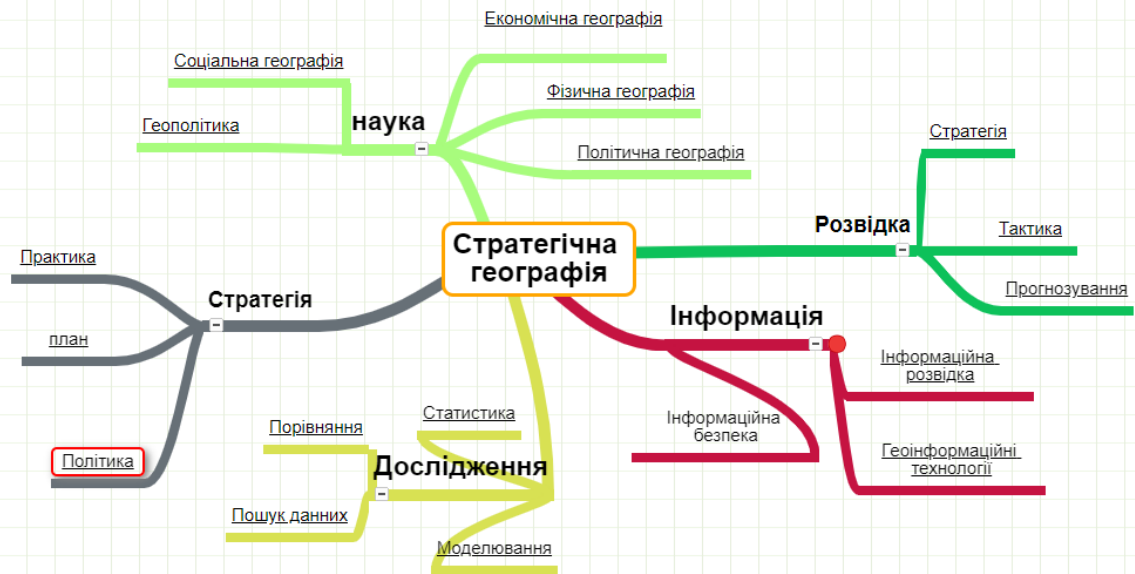

Рис. 1.1 Mind-map «Стратегічна географія» [На основі власного дослідження].

У ході розвитку та становлення стратегічної географії як науки, були виокремлені такі підрозділи:

- Загальна стратегічна географія;
- Бізнес стратегічна географія;
- Військова стратегічна географія;
- Національна стратегічна географія;
- Глобальна стратегічна географія;
- Регіональна стратегічна географія або стратегічне країнознавство;
- Морська стратегічна географія [15].

Стратегічна географія використовує фактичний та емпіричний аналіз, тому теоретичні формулювання в геостратегії зазвичай значною мірою спираються на емпіричну базу, хоча відносини між фактами та цінностями або висновки по-різному спостерігаються в різних або конкурентних геостратегічних підходах.

Геостратегічні концепції, що випливають з теорії, стають базою для зовнішньої та міжнародної політики країн. Геостратегічні концепції також історично набувають рисабо навіть успадковуються від однієї країни до іншої завдяки спільній історії, відносинам між країнами, культурі навіть пропаганді.

Видатними діячами у стратегічній географії є Фрідріх Ратцель [31], Олексій Вандам [6], Джордж Маршалл [2], Ріхард Зорге [19], Збігнєв Бжезінський [41], Джон Маккіндер [47], Генрі Кіссинджер [18] та інші.

Стратегічна географія – наука про створення політичної присутності в міжнародній системі країн. Вона спрямована на підвищення власної безпеки, про зміцнення міжнародної системи [27]. Геостратегія полягає у забезпеченні доступу до певних торгових шляхів, стратегічних вузлів, водних та сухопутних транспортних артерій. Геостратегія вимагає військової присутності, яка зазвичай відповідає відкриттю закордонних військових баз та будівництва військового флоту. Географічна стратегія – це напрямок зовнішньої політики держави [27]. Географічне стратегування вимагає налаштування союзних відносин з великими державами та потенційними регіональними лідерами держави.

Нановітньому етапі розвитку науки було виокремлено територіальні політичні системи різних таксономічних рівнів: великі держави (Great powers), «Крихкі пояси» (Shatterbeis), шлюзи (Gateways) та геостратегічні регіони (Geostrategic regions) [30].

До Великих держав відносять великі держави (США, ЄС) та Нові Великі держави: Індія, Китай, Бразилія, Росія [30].

«Крихкі пояси» - стратегічно розташовані регіони, які глибоко внутрішньо фрагментовані та втягнуті у геополітичну конкуренцію між великими державами в геостратегічних районах та сферах. На території таких держав часто відбуваються конфлікти та стикаються інтереси великих держав. Прикладом є країни Близького Сходу та країни Африки [33].

До категорії «Шлюзи» потрапляють країни Латинської Америки, Афганістан та Пакистан. В Європейському регіоні це країни Балканського півострова, Кавказ та Україна [33].

У військовій стратегії виділяють геостратегічні точки – геостратегічний об'єкт на суші або на морі. Геостратегічна точка дозволяє зменшити кількість людей для оборони через те, що супротивник не може використовувати чисельну перевагу [26].

Геостратегія описує військову силу та дипломатичну діяльність країни. Держави, що мають обмежені ресурси не в змозі проводити всебічну зовнішню політику. Такі держави мають сконцентруватися на своїх сильних сторонах та використовувати їх для посилення своєї позиції в регіоні та світі. Геостратегія описує зовнішньополітичну спрямованість держави і процесами прийняття рішень. Геостратегія держави не обов'язково мотивована географічними чи геополітичними факторами. Держава може проектувати владу на місце з ідеологічних причин, груп інтересів або просто забаганки свого лідера. Геостратегія є частиною зовнішньої політики держави і націлена на посилення позиції країни в регіоні чи в цілому у світі. Задля вирішення геостратегічних питань державі необхідно встановлювати тісні економічні та політичні зв'язки. В процесі вирішення питань зовнішньої політики між країнами виникають стратегічне партнерство, в якому кожна сторона прагне отримати вигоду для себе.

1.2 Стратегічне співробітництво: сутність, види та функції

Термін «стратегічне співробітництво» часто фігурує в риториці політиків багатьох держав[31]. Складається враження, що цей термін використовується політиками тоді, коли потрібно підкреслити особливу значущість відносин або моменту, очевидно, що в кожному конкретному випадку політики мають на увазі під стратегічним співробітництвом різну ступінь опрацьованості відносин і порядок денний. Використання терміну стратегічне співробітництво не завжди виправдано, внаслідок чого його значимість в сучасній дипломатії девальвована [36]. Якщо підходити до стратегічного партнерства з точки зору етимології, то цей термін потрібно використовувати вибірково, порівнюючи зміст поняття стратегічне співробітництво з реальним станом речей.

Необхідно зазначити, що слово «стратегія» означає план, який в політичному сенсі об'єднує головні цілі держави, його політику і дії в узгоджену систему[4]. Належним чином розроблена стратегія дає можливість акумулювати і розподіляти дефіцитні ресурси держави максимально ефективно за допомогою управлінської компетентності у внутрішніх справах, передбачення змін зовнішнього середовища і ймовірних контр-дій противника чи іншої держави[4].

Стратегію зовнішньої політики держави можна представити як піраміду, де на вершині стоїть стратегічна мета, яка визначає подальшу ієрархію цілей і завдань. Фактично, розробити стратегію означає виявити пріоритетні цілі і використовувати ресурси для їх досягнення [1].

Термін «співробітництво» в найзагальнішому сенсі можна визначити як «відносини між індивідами або групами, які характеризуються взаємною співпрацею та відповідальністю для досягнення якої-небудь мети» [22]. Таке формулювання передбачає, що сторони ведуть взаємовигідні відносини заради певної мети і несуть відповідальність за те, щоб їх рішення узгоджувалися з інтересами партнера. Приблизно такий же підхід до терміну поділяють автори глосарію з політичної психології: «співробітництво – це форма співпраці, учасники якої усвідомлюють в обмеженості об'єднуючих їх цілей, інтересів, завдань, в наявності або можливості виникнення між ними серйозних розбіжностей, конфлікту інтересів і, як наслідок, припинення відносин партнерства»[22].

Якщо поєднати визначення «стратегії» і «співробітництво» і перенести їх в область міжнародних відносин, то складається таке загальне визначення стратегічного співробітництва в міжнародних відносинах: довгострокове взаємовигідне співробітництво рівноправних суб'єктів на міжнародному рівні задля вирішення завдань державного масштабу[23].

Поняття «стратегічне партнерство» має розповсюдження серед наукових робіт та користується популярністю в практиці під час опису основних концептуальних засад взаємодії міждержавного спрямування. Серед таких варто відзначити основні підходи до тлумачення даної дефініції (табл. 1).

Таблиця 1.1.

Контент-аналіз сучасних підходів до визначення поняття «стратегічне партнерство» складено автором за [14; 32; 39; 58; 65-67]

Автор/ознака	Чекаленко Л.	Ржевська Н.	Жовква І.	Парахонський Б.	А. Тюшка	Г. Майхольда	Аннегрет Бендикс, Хайнц Крамер
Відносини партнерів	+				+		
Інструмент		+	+				
Система взаємодії				+	+		
Ідеал для спільної форми стосунків						+	
Сплановане досягнення чітко визначеної мети							+
Модель зовнішньополітичних міждержавних відносин		+	+	+			

У ході аналізу запропонованих визначень терміну «стратегічне партнерство» різні вчені виявили основні ознаки, що є характерними для стратегічних відносин країн. Відносини партнерів спираються на схожі цінності і спільне коріння, національні інтереси, які визнають очевидність і необхідність тенденції динамічного зростання двостороннього товарообороту, поглиблення співпраці. Інструментом таких відносин, з одного боку, є внутрішньополітична діяльність держави, а з іншого боку – модель зовнішньополітичних міждержавних відносин. Стратегічне партнерство становить нову форму та особливість системи міжнародних відносин, що розвивається, та новий принцип організації міжнародного життя. Стратегічні партнерські відносини є новим способом міжнародної взаємодії та вектором зовнішньополітичного об'єднання в поліцентричному світі [41].

Також передумови концепції "стратегія" додатково роз'яснюють, у військовій галузі, внутрішній політиці та у стратегіях виборчих кампаній. В розрізі цих галузей стратегію можна розглядати як «добре сплановане досягнення чітко

визначеної довготермінової мети або як заплановане здійснення певного довгострокового інтересу», що має чітко визначені цілі, часові рамки та плани дій [41]. Для опрацювання терміну «стратегічного співробітництва» буди взяті визначення Л.Чекаленко, Н. Ржевської, І. Жовкви, Б. Парахонського, А. Тюшки, Г. Майхольда, А. Бендіека и Х. Крамера [Додаток А].

Стратегічне партнерство було визначено як специфічну форму двосторонньої взаємодії двох суб'єктів міжнародної системи з метою створення привілейованих двосторонніх відносин[14]. Варто зазначити, що при створенні стратегічних відносин державами та недержавними суб'єктами партнерство містить ряд завдань. Одними з таких цілей є досягнення матеріальних або нематеріальних благ, формування міжнародного середовища шляхом проектування норм та поглядів, пов'язаних з міжнародним становищем суб'єктів. Такі цілі досягаються шляхом підвищення статусу країни та міжнародної репутації. Стратегічне партнерство діє на міжнародному, двосторонньому та внутрішньому рівнях акторів-партнерів.

Більше не заперечується, що сучасний багатополлярний світовий порядок зазнає глибоких змін. Неможливо передбачити, якою буде форма нового світового порядку. Але наслідки руйнування багатосторонньої системи, послаблення міжнародних організацій та заперечення державних зобов'язань у міжнародних режимах, таких як кліматичні галузі зміни та роззброєння, вже можна відчутти. Схожі процеси перебудови світового порядку зіграли важливу роль у зміцненні довіри та уможливленні міжнародного співробітництва між державами після Другої світової війни. Той факт, що в даний час ці відносини послаблюються, починає впливати на міжнародну систему та спосіб взаємодії держав між собою. Ера, в яку ми зараз вступаємо, буде менше покладатися на інституційні структури, багатопартійні переговори та позитивні зобов'язання, закріплені в міжнародних правилах та структурах, а буде більше спиратися на розрахунки з політикою влади окремих держав та на короткострокові угоди.

Партнерські відносини формують перехресний шаблон привілейованих

двосторонніх відносин між державами, міждержавними та недержавними суб'єктами з метою посилення дипломатичного діалогу та вирішення проблем. Значення партнерських відносин, швидше за все, зростатиме, оскільки все частіше відчувається випадок послаблення міжнародного порядку, пов'язаний із політикою ключових держав, таких як США, Китай та Росія, які надають пріоритет силовій політиці перед багатосторонніми рішеннями [41].

За останні десятиліття кількість стратегічних партнерських відносин зростає [26]. Однак існуючі стратегічні партнерські стосунки набувають дуже різних форм за своїм підходом та сферою застосування й створені заради різних цілей партнерів. Перш ніж вивчати наслідки стратегічного партнерства для міжнародної системи, важливо встановити загальне визначення цієї форми двосторонніх відносин.

Багато стратегічних партнерських відносин створюються з ініціативи домінуючого суб'єкта з певною метою. Метою таких партнерських відносин може бути створення неформальних союзів з державами-однодумцями задля зміцнення певного світогляду або існуючої регіональної організації. Домінуючий суб'єкт може також шукати стратегічного партнерства, щоб зміцнити свою позицію в міжнародній системі та посилити свою здатність впливати на форму міжнародного середовища, розповсюджуючи норми та світогляд на слабших або антагоністичних партнерів. Прикладом може слугувати створення ЄС, НАФТА, АСЕАН, НАТО.

Стратегічне партнерство, встановлене між рівноправними партнерами, часто має основну мету – керувати двосторонніми відносинами в умовах світового порядку, встановлюючи рамки для дипломатичної взаємодії зі структурами для вирішення проблем та обміну інформацією.

Залежно від функцій, які виконують стратегічні партнерські відносини у міжнародній політиці, і від того, наскільки вони підсилюють державну взаємодію міжнародних організацій, вони можуть розглядатися як доповнювальні або конкуруючі [18]. З огляду на стрімке зростання кількості стратегічних партнерських відносин за останнє десятиліття [18], очевидно, що таке

співробітництво задовольняє низку потреб держав-партнерів. Встановлення стратегічного партнерства з іншими державами та міжнародними організаціями по-всьому світу стає частиною стратегії для досягнення цілей зовнішньої політики, пов'язаних з позиціями партнерів-учасників у міжнародній системі, таких як поширення норм та цінностей, досягнення ролі та зміцнення міжнародного становища та престижу.

Стратегічне партнерство може бути задумане як засіб, за допомогою якого переслідуються конкретні матеріальні або стратегічні інтереси. З будь-якої точки зору, стратегічне партнерство є важливим інструментом у зовнішньополітичних відносинах та створює схеми соціальної взаємодії між державами та іншими суб'єктами шляхом структурованого дипломатичного залучення.

Значення стратегічних партнерських відносин зростає і збільшує виклики, які вони ставлять перед усталеними принципами та нормами ліберального порядку через зміни у схемі державної взаємодії. Деякі експерти [33] хвилюються про зміну балансу глобальної сили, спричинену зростанням Китаю, агресивністю Росії, послабленням гегемонії США та припиненням здатності Заходу організувати принципи пануючого світового порядку. Інші [33] висловлюють жаль з ослабленням багатосторонності, яка розглядається як найбільш стійкий підхід до управління взаємозалежністю. Своєю присутністю стратегічні партнерські відносини внесли нову якість у взаємодію між державами шляхом упорядкування двосторонніх ієрархій у щільній мережі привілейованих партнерських відносин, які формують складні схеми взаємодії та прогнозування державної м'якої сили паралельно, але значною мірою поза нею структури ліберального світового порядку [25].

Причини, через які формується стратегічне партнерство, можна згрупувати за низкою категорій. Ці категорії не є взаємовиключними, оскільки актори створюють партнерські відносини з ряду різних причин. Тим не менше, ці категорії дозволяють визначити цілий ряд основних цілей та функцій стратегічного партнерства. Дане дослідження ґрунтується на основі звіту «Дипломатія у мінливому світовому порядку « Роль стратегічного партнерства».

1. Стратегічне партнерство замість союзів створюється як новий (менш вимогливий) тип союзу між суб'єктами подібних схильностей, або ідеології для посилення існуючих регіональних організацій, або коаліцій держав з конкретною метою зміцнення певного світогляду, або міжнародних позицій однодумців.
2. Стратегічне партнерство це пристрій для зміцнення існуючих альянсів, створених як доповнення до існуючих альянсів з метою розширення соціальної взаємодії партнерів, розширення сфери співпраці до невійськових районів / секторів або розширення альянсу на більш широкий набір учасників / зацікавлених сторін.
3. Стратегічне партнерство як механізм досягнення цілей зовнішньої політики, створене для досягнення конкретних матеріальних цілей зовнішньої політики стратегічного, економічного чи соціального характеру з дружніми або антагоністичними партнерами.
4. Стратегічне партнерство як формує нове середовище, що створюється з дружніми або антагоністичними партнерами для досягнення цілей впливу, таких як поширення норм, принципів та світоглядних позицій, що сприяють формуванню міжнародного середовища.
5. Стратегічне партнерство як арена підвищення ролі створюється для реагування на конкретні амбіції щодо позиції актора в міжнародній системі, пов'язаної з нематеріальними інтересами, такими як престиж, статус та особистість.

Можна зробити висновок, що термін стратегічне партнерство знаходиться на стадії становлення. Цей термін має широке застосування в політичних колах і не отримав наукового підґрунтя. Більш ширше поняття розкривається в економічних доробках та працях, як основа партнерських відносин на підприємствах. Виходячи з того, що основним важелем і ресурсом у відносинах між державами та наддержавними утвореннями є економіка, то термін «стратегічне партнерство» можна запозичити з економічних наукових робіт та переосмислити його у контексті політико-економічних відносин. Основними

цілями та функціями стратегічного партнерства є створення нових типів союзів між суб'єктами, зміцнення вже існуючих союзів та коаліцій, арена підвищення ролі позиції актора в міжнародній системі.

1.3 Аналітична схема дослідження

Задля дослідження стратегічного співробітництва між державами було запропоновано використання різних методів, таких як: історико-географічного аналізу відносин між країнами, описового методу, методу аналізу, а також історичного методу, герменевтичний аналіз, метод синтезу на етапі визначення геополітичних ефектів стратегічного співробітництва, порівняльний аналіз, ментальної карти.

Метод наукового дослідження – це система розумових і практичних операцій, які націлені на розв'язання певних пізнавальних завдань з урахуванням певної пізнавальної мети [13].

Функція методу полягає в тому, що з його допомогою отримують нову інформацію про навколишню дійсність, заглиблюються в сутність явищ та

процесів, розкривають закони і закономірності розвитку, формування і функціонування об'єктів, які досліджуються. Від якості методу, правильності його застосування залежить істинність отриманого знання [19].

Першим етапом науково - історичного дослідження є емпіричний етап – етап накопичення знань про об'єкт дослідження. Як емпіричні дані по досліджуваному об'єкті виступають його властивості, які виявляються в ході практичної діяльності – спостережень, експериментів. До дослідницького метода, що дозволяє отримати емпіричні дані про історичні процеси, можна віднести ті, які безпосередньо пов'язані з реальністю, з практикою. Вони забезпечують накопичення, фіксацію, класифікацію і первинне узагальнення вихідного матеріалу для проведення теоретичного дослідження.

Застосування геополітичного напрямку як базового до дослідження геостратегії зумовлює необхідність розгляду його теоретичних і методичних засад. У дослідженні простежено становлення парадигмальних характеристик геостратегії, представлених у працях представників, німецької школи геостратегії (К. Хаусхофер [37]), геостратегічної школи (А. Мехем [52], Г. Маккіндер [47], Н. Спайкмен [55]), дослідників післявоєнного періоду: Дж. Кеннан[16], С. Коен [40], К. Грей[44], З. Бжезінський [41], Г. Кіссінджер[7].

Важливим методологічним моментом у розвитку теоретичних основ геополітичного підходу стало застосування концепту балансу сил для опису мотивів поведінки держав на міжнародній арені та зміна в розумінні впливу географії на політичний процес. Географія розглядається як одна із складових силового потенціалу держав при з'ясуванні їх просторової взаємодії та отримує стратегічну важливість лише тоді, коли йдеться про силову боротьбу і змагання на міжнародній арені, оскільки впливає на безпеку і відносну силу держав .

Складність сучасних світових політичних процесів, які важко редукувати до силових відносин між державами, сприяла розширенню методологічних основ геополітичного підходу. Для представників «критичної» школи геополітики (С. Делбі [26], Дж. О'лафлін [26], Г. Туатайл [26])це дало підстави стверджувати,

що геополітика вступила в епоху постмодерну, оскільки змінилась природа держаного суверенітету, її сили, стратегії.

Гео-економічний напрямок, представлений працями: Дж. Гартена, А. Генріксона, Р. Колінса, Е. Луттвака, В. Міда, Л. Сароу, П. Тейлора[13], зміщує акценти у пріоритетах вироблення геостратегії від занепокоєння питаннями безпеки до спроможності держав забезпечити добробут власного населення [7].

Для емпіричного обґрунтування отриманих теоретичних висновків було застосовано контент-аналіз публікацій в провідних друкованих виданнях, в яких розглядаються геостратегічні пріоритети на українському напрямку.

Також в роботі використовується метод контент-аналізу. Це метод дослідження, що дає можливість отримати відомості про минулі події, визначити ступінь суспільної значущості будь-якого соціального явища, за допомогою вивчення вторинних даних. При проведенні аналізу вторинних даних можливо використовувати безліч методик. Процес отримання інформації з відкритих джерел так само називають кабінетним дослідженням [1].

У контент-аналізі джерелом отримання інформації є текст, який може бути представлений у вигляді монографій, статей, офіційних документів, статистичних даних, попередніх досліджень. Проведення методу контент-аналізу включає в себе процедури обробки смислових компонентів, інтерпретації форм і змісту інформаційного джерела[1].

Для дослідження був використаний герменевтичний аналіз. У роботі продовжується вдосконалення порівняльного історико-правового методу на рівні порівняльних методів роботи, зокрема, проведено останній етап джерелознавчої діяльності – герменевтичний аналіз. Оскільки науковий метод є теоретично обґрунтованим нормативним когнітивним інструментом, його структура у вигляді теорії, методології та техніки дослідження є цілком природною. Методологія, будучи середнім рівнем специфікації наукових знань, означає вдосконалення, незважаючи на те, що вона не містить конкретних технічних прийомів, є важливою в контексті детального опрацювання самої процедури дослідження. Оскільки це сукупність правил і процедур, прийомів та операцій, дозволяє

реалізувати на практиці концепції основних підходів та вимог принципів, на яких базується теорія методу [14].

Порівняльний аналіз – це потужний і універсальний інструмент, який розширює можливості розуміння й опису політичних процесів і змін в будь-якій країні відповідно до наявної реальності, концепціями і цілями, що стоять перед будь-якою політичною системою. Він також стимулює створення спільних теорій політичних систем і відносин. Це, в свою чергу, дозволяє перевіряти будь-які політичні теорії, зіставляючи їх з досвідом функціонування державних і громадських інститутів різних країн.

Порівняння є фундаментальними засадами для всієї людської думки, а також важливою методологічною основою наукового дослідження. Порівняння власного досвіду з досвідом інших націй поглиблює перспективу вдосконалення і розвитку політичної системи своєї країни. Дослідження політики в інших державах дає можливість бачити більш широкий діапазон політичних альтернатив і шляхів розвитку, розкриває переваги і недоліки в нашому власному політичному житті, що значно розширює наше розуміння можливостей політики.

У ході дослідження стратегічного співробітництва між Україною та США, використовувались такий метод як ментальна –карта.

Звернення до розумових карт у галузі географії та геостратегії є відносно новим. Цей графічний інструмент, який в основному використовується для висвітлення розумових чи індивідуальних уявлень, також пропонує можливість виявлення соціальних уявлень, якими ділиться професійна група. Ментальні карти можуть допомогти описати та структурувати поняття досліджуваного об'єкта. Незважаючи на свою складну інтерпретацію, ментальні карти можуть допомогти у збиранні та аналізі уявлень, оскільки вони використовуються для доповнення. Є різні підходи до визначення стратегічного співробітництва та складових, які до нього входять. Було виділено низку сфер у яких відбувається взаємодія між країнами партнерами.

Рис.1.2. Ментальна карта «Сфери стратегічного співробітництва» [На основі власного дослідження].

Як наука та політична практика, геостратегія використовує фактичний та емпіричний аналіз, тому теоретичні формулювання в геостратегії зазвичай значною мірою покладаються на емпіричну базу, хоча відносини між фактами та цінностями або висновки по-різному спостерігаються в різних та конкурентних геостратегічних підходах. Саме такі методи роботи дозволяють розкрити усю сутність взаємин двох досліджуваних країн.

РОЗДІЛ II. США ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПАРТНЕР УКРАЇНИ

2.1 Геополітичне підґрунтя стратегічного партнерства

Інтеграція України у міжнародні процесивизначають пріоритетність і сутність політичних рішень, які приймає держава. Політика націлена на міжнародну інтеграцію передбачає запозичення досвіду прогресивних держав західного світу та їх національного розвитку. Інтеграція в Європейський союз та НАТО – це основний вектор зовнішньої політики України. Важливим також є співробітництво з іншими міжнародними організаціями такими, як ООН, Світовий банк, МВФ, СОТ та інші [Додаток Б].

Тіснепартнерство має сприяти розробці ефективних національних стратегій і програм співробітництва між країнами, лібералізації політичних інституцій, зміни політичної культури і активній участі українського суспільства в політичних процесах як самостійної держави так і світу в цілому. Прагнення України на міжнародній арені повинні втілюватися на рівні вольових політичних рішень, за державної підтримки та політичного діалогу з населенням та закордонними партнерами. Задля стійкого розвитку повинна існувати законодавча база та спрямований вплив на рівні владних структур на сприйняття громадою нового потенціалу. Подальше нарощування системи міжнародних зв'язків та динамізм притаманні сучасним міжнародним відносинам.

Глобальний характер набула проблема міжнародної безпеки. Це потребує об'єднання міжнародних зусиль. Побудова гнучкої системи міжнародних відносин України з іншими міжнародними гравцями є важливим завданням. Ця система повинна відповідати новим викликам глобалізованого світу посиленню позицій України на світовій арені. Важливим інструментом зовнішньої політики є стратегічна співпраця, яка використовується провідними країнами та міждержавними об'єднаннями.

Основним завданням зовнішньополітичної діяльності України є її відносини зі своїми стратегічними партнерами. Коли Україну буде включено в систему стратегічних відносин з провідними країнами світу, це буде свідчити про важливість України як міжнародного актора. Стратегічне бачення шляхів розвитку держави, зумовленого національними інтересами обумовлює її вибір стратегічних партнерів [14].

Для стабільного розвитку нашої країни характер тісної співпраці може набувати важливого значення. Українська дипломатія та державні інституції повинні прикласти усіх зусиль задля зміцнення, розширення та розвитку стратегічної співпраці. Розвиток потенціалу та визначення можливих партнерських відносин – це складний та тривалий процес. Він залежить від факторів економічного, політичного, безпекового та культурного характеру.

Партнер також має бути зацікавлений у співробітництві задля реалізації власних національних інтересів.

На основі обраного стратегічного курсу на модернізацію країни формується її система стратегічного партнерства. Політичні та економічні зв'язки нашої країни зі стратегічними партнерами не мають суперечити одна одній та повинні бути налагодженими. При виникненні конфліктної ситуації між Україною та її стратегічним партнером, вибір форми поведінки держави відбувається у відповідності до національних інтересів держави та обраного нею стратегічного курсу.

Актуальними стратегічними завданнями у сфері співпраці є посилення стратегічного партнерства зі США. США – це країна, яка підтверджує актуальність міжнародних гарантій безпеки для України в умовах агресії з боку Російської Федерації.

На тлі економічної нестабільності у світі встановлення партнерських відносин з Китаєм є дуже важливими. КНР може стати одним з найбільших економічних партнерів для України. Китай є одним з основних торговельно-економічних партнерів України, що посилює співпрацю країни в інших сферах взаємодії. Китай велика за площею, кількістю населення і ресурсами країна світу, стійкі та стабільні відносини з нею дають можливість заручитися підтримкою великого гравця.

Вкрай важливим є розвиток стратегічного партнерства України з Польщею, як в політичному так і в економічному плані. Польща найближчий економічно розвинутий сусід, що може слугувати прикладом для економічного розвитку України.

Важливим вектором є розвиток взаємин з Туреччиною. Мирні стосунки з цією країною є запорукою стабільності в Центральній, Східній Європі в акваторії Чорного моря. Саме ці регіони є життєво важливими для збереження інтересів України.

За соціально-економічними та географічними ознаками наша країна засвідчує плюралізм напрямків стратегічного партнерства, що є важливим

аспектом для безпеки та розвитку України. Одним із важливих кроків, які зробила наша держава – це ратифікація «Угоди про асоціацію між Україною та ЄС», що діє з 1 січня 2016 року. Ця угода дає можливість бізнесу вийти за рамки внутрішнього ринку збуту і стати частиною європейської бізнес-спільноти [15].

Ухвалення законопроекту Верховною Радою України про закріплення в Конституції стратегічного курсу України на членство в Європейському союзі й НАТО є важливим кроком у розвитку стратегічної співпраці з провідними країнами світу. Відповідно до ухвалених змін, до повноважень Верховної Ради додано "реалізацію стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору", а уряд "забезпечує реалізацію" цього курсу, Президент проголошується "гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору" [5].

Зміни в законодавчій базі можуть сприяти прискоренню реалізації запланованих дій. Завдяки таким рішенням наша країна може зміцнити свою позицію на світовій арені та підтвердити прагнення до співпраці з країнами Європейського союзу. Стратегічне співробітництво з країнами Європейського Союзу та країнами Північної Америки посилить позицію України на міжнародній арені. Також дозволить нашій країні більш впевнено почуватися у боротьбі з Російською агресією.

2.2 Історія та становлення стратегічних відносин між Україною та США

Здобувши незалежність у 1991 році Україна почала будувати політичні та економічні відносини з країнами як окремий об'єкт міжнародних відносин. Перш за все, незалежність колишніх радянських республік визнавали ті самі республіки, які вийшли зі складу СРСР. Поступово інші країни світу почали визнавати незалежність новостворених держав та розпочинали з ними співробітництво. США визнали Україну як незалежну державу 26 грудня 1991. Дипломатичні відносини двох країн були встановлені 3 січня 1992. Сполучені Штати мають

дружні та стратегічні відносини з Україною і надають великого значення успіху переходу України до демократії з процвітаючою ринковою економікою [Додаток В].

Перші кроки на шляху до співпраці відбулися в травні 1992 року. Саме тоді відбувся перший офіційний робочий візит президента України Леоніда Кравчука в США. У ході візиту було підписано ряд документів, зокрема, політичну декларацію та меморандум про взаємодію між урядами України та США. У політичній декларації вперше була зафіксована формула «демократичного партнерства» двох країн. США продовжували роботу над швидкою ратифікацією України, яка після розпаду СРСР поставила в склад держави радянського ядерного арсеналу.

Наступним кроком був візит міністра закордонних справ України Геннадія Удовенка до Вашингтона в жовтні 1996 року Україна, де США визначили свої відносини з Україною як «стратегічне партнерство».

У 1995-1996 роках Конгрес і адміністрація США стали висловлювати [37] стурбованість можливим відродженням «російського імперіалізму» – саме так характеризувалося посилення впливу Росії на політику пострадянських держав.

Починаючи з 1996 р Україна виходить на перше місце за обсягами коштів, що вкладаються урядом США в цю діяльність. Перед публічною дипломатією було поставлено такі завдання: сприяти зміні політичного режиму за допомогою створення нових партій, вільних ЗМІ та неурядових організацій, а також за допомогою реформування законів про вибори. Законом 1996 року про фінансування зовнішньої політики США на просування демократії в країнах СНД було виділено 641 млн доларів на Україну [46].

Основним інструментом реалізації програм публічної дипломатії стало Агентство міжнародного розвитку США, покликане займатися реалізацією геостратегічних інтересів і зовнішньополітичних цілей США в зарубіжних країнах. Ще на початку 1990-х років в Україні було відкрито його представництво, яке надсилало бюджетні кошти місцевим партнерам через мережу американських організацій. Основними партнерами в реалізації даного

завдання стали такі організації, як «Національний демократичний інститут», «Міжнародний республіканський інститут», Фонд «Євразія» та організація «InternewsNetwork» [45]. Двосторонні відносини зазнали невдачі у вересні 2002 року, коли федеральний уряд США оголосив, що підтвердив автентичність запису рішення президента Леоніда Кучми від липня 2000 року про передачу системи раннього попередження Колчуги Іраку. Уряд України спростував факт передачі.

Демократична помаранчева революція в Україні призвела до тіснішої співпраці та більш відкритого діалогу між Україною та США. Політика США зосереджена на реалізації та зміцненні демократичної, процвітаючої та захищеної України, більш тісно інтегрованої до Європи та євроатлантичних структур [17].

Перший після здобуття країною незалежності візит українського лідера за океан вивів її відносини з Америкою на якісно новий рівень. За підсумками переговорів В. Ющенко з президентом США Джорджем Бушем було підписано спільну заяву «Порядок нового століття для українсько-американського стратегічного партнерства». У заяві було сказано, що США підтримують пропозицію офіційно запросити Україну до участі в «розширеному діалозі» щодо вступу в НАТО. Буш також підтримав плани України вступити до СОТ вже в 2005 році.

Після дев'яти років напружених переговорів 17 лютого 2006 року США надали Україні статус країни з ринковою економікою, який Росія і Казахстан отримали ще в 2002 році. А в березня 2006 року Україна підписала зі Сполученими Штатами протокол про взаємний доступ на ринки, зокрема, про скасування мит на торгівлю різними видами техніки та обладнання, що повинно було значно прискорити вступ України до СОТ.

Наступним кроком для покращення відносин стало підписання Хартії США та України про стратегічне партнерство 19 грудня 2008 року, що підкреслює важливість двосторонніх відносин та окреслює посилену співпрацю у сферах оборони, безпеки, економіки та торгівлі, енергетичної безпеки, демократії та культурних обмінів [47]. Хартія представляла собою заяву про наміри Сполучених Штатів активізувати взаємодію з Україною. Хартія також наголошувала на

постійному зобов'язанні Сполучених Штатів підтримувати посилену взаємодію між НАТО та Україною [12].

З приходом нового президента України Віктора Януковича в 2010 році були підписані укази, якими ліквідувалася міжвідомча комісія з питань підготовки України до вступу в НАТО і національний центр з питань євроатлантичної інтеграції. Зняття з порядку денного питання про вступ в НАТО було закріплено на рівні державного закону «Про основи внутрішньої і зовнішньої політики», прийнятого Верховною радою України 1 липня 2010 [14].

Нове зовнішньополітичне позиціонування української влади в США і НАТО сприйняли досить скептично, як відбиває зовнішньо- і внутрішньополітичну слабкість сучасної України, що стоїть перед необхідністю глибоких реформ, які можуть викликати невдоволення широких верств населення. Держсекретар США Хілларі Клінтон в ході візиту до Києва в липні 2010 року охарактеризувала новий зовнішньополітичний курс України як політику «стратегічного балансування»[34]. При цьому США визнали відмову України від вступу в НАТО тимчасовим явищем і проявили готовність підтримати зміну позиції України, якщо така відбудеться.

США з самого початку масових протестів в Києві в листопаді-грудні 2013 року підтримували опозицію в просуванні її вимог і чинили тиск на українську владу. США підтримали українську опозицію, яка прийшла до влади в лютому 2014 року, і встали на сторону України в ході кримських подій, охарактеризувавши дії Росії як агресію, окупацію і анексію частини української території, підірвав територіальну цілісність України. США ініціювали санкції проти Росії і спробували організувати її міжнародну ізоляцію.

У зв'язку з початком українською владою антитерористичної операції на Донбасі, 17 квітня 2014 року в Женеві за участю вищих дипломатичних представників України, ЄС, США і РФ відбулися Чотиристоронні переговори по деескалації конфлікту в Україні [39], за підсумками яких було прийнято спільну заяву, однак спроба дійти згоди між ворогуючими сторонами не мала успіху.

З огляду на те, що процес врегулювання української кризи в «нормандському форматі» (на основі Мінських угод) зайшов в глухий кут, з 2017 року керівництво України, сподівалися на посередництво нової американської адміністрації Дональда Трампа.

Виступаючи в Атлантичній раді в грудні 2017 року, держсекретар США Рекс Тіллерсон заявив, що США залишать в силі існуючий режим антиросійських санкцій «поки не припиниться російське вторгнення на Україну і поки її територіальна цілісність не буде відновлена»[30].

На зустрічі з американською делегацією, яка брала участь в інавгурації новообраного президента В. Зеленського, були заклики до США посилити санкції проти Росії, щоб допомогти Україні впоратися з «російською агресією»: «США є потужним і дуже серйозним партнером для України, перш за все в подоланні агресії Росії. Самостійно подолати російську агресію на Донбасі і в Криму ми не зможемо. Тому нам потрібна ваша допомога », – сказав Зеленський [48].

В кінці травня 2017 року в Палату представників Конгресу США був внесений законопроект «Про надання підтримки Україні для захисту її незалежності, суверенітету і територіальної цілісності» [27]. Ключовим пунктом законопроекту стало положення про можливість надання Україні привілейованого статусу основного союзника поза НАТО (major non-NATO ally), який буде діяти до можливого вступу України в НАТО. В даний час таким статусом володіють 16 держав, у тому числі Австралія, Ізраїль, Японія, Південна Корея, Пакистан [39]. У разі схвалення законопроекту в список американських озброєнь, що надаються Україні, можуть бути включені протитанкові, протикорабельні і протиповітряні системи.

Тим часом Дональд Трамп запросив Володимира Зеленського відвідати з візитом Вашингтон. Ще одним підтвердженням бажання американської адміністрації різко активізувати роботу на українському напрямку і при цьому посилити контроль над нею став приїзд до Києва нового глави американської дипломатичної місії [46]. Місце достроково відкликаного посла Марі Йованович, яка вважалася «людиною Обама» і свого часу відкрито закликала українських

чиновників ігнорувати Дональда Трампа, зайняла Христина Квін, яка раніше працювала міністром-радником з економічних питань в посольстві США у Франції [33].

28 серпня Київ відвідав радник президента США з національної безпеки Джон Болтон [34]. На переговорах Болтона і Зеленського були обговорені першочергові заходи щодо зміцнення стратегічного партнерства між державами, можливості поглиблення співпраці в сферах безпеки і оборони, енергетичної безпеки, а також в питаннях реформування ЗСУ та української оборонної промисловості [48]. Зеленський подякував американській стороні за «потужну підтримку суверенітету і територіальної цілісності України, послідовну офіційну політику щодо Криму і зусилля, спрямовані на досягнення прогресу в мирному врегулюванні на Донбасі» [48].

2 квітня 2021 року президент України Володимир Зеленський провів свою першу телефонну розмову з президентом США Джо Байденом [48]. Під час розмови Байден акцентував на підтримці США суверенітету і територіальної цілісності України в протистоянні з Росією на Донбасі і в Криму. Президент США висловив прихильність боротьбі з корупцією в Україні, а також реалізації програми реформ, заснованої на «демократичні цінності, які забезпечують справедливість, безпеку і процвітання народу України» [49]. За інформацією Адміністрації президента під час розмови політики відзначили, що ці реформи є головним елементом євроатлантичних прагнень України. А ще Байден і Зеленський обговорили важливість тісної співпраці США і України для стримування пандемії COVID-19 і зміцненню демократії в регіоні [51].

Відносини України та США впродовж усього періоду були різноманітними. США надають великого значення успішному утвердженню України як сучасної демократії з процвітаючою ринковою економікою. Політика США спрямована на те, щоб зробити Україну сильнішою, процвітаючою, безпечнішою та інтегрованою до європейських та євроатлантичних структур. Українсько-американська "Хартія стратегічного партнерства" наголошує на важливості двосторонніх відносин і передбачає розширення співпраці у сферах національної

оборони, безпеки, економіки та торгівлі, енергетичної безпеки, демократії та культурних обмінів. У документі також наголошується, що США продовжують підтримувати більше контактів між Організацією Північноатлантичного договору (НАТО) та Україною. Для реалізації ключового положення Хартії дві країни створили Комітет стратегічного партнерства.

2.3 Стратегічне співробітництво України та США з безпекових питань та НАТО

Першим безпековим питанням у відносинах України та США стало питання ядерного роззброєння колишніх Радянських республік. 23 травня 1992 року в Лісабоні, де Росія, США, Україна, Казахстан та Білорусь підписали додатковий протокол до СНВ-1 (Лісабонський протокол) [33]. Уся ядерна зброя колишнього Радянського союзу на територіях цих чотирьох держав повинна була бути знищена чи передана під контроль Росії. 24—25 жовтня 1993 року Київ з

офіційним візитом відвідав державний секретар США Кристофер. 18 листопада 1993 року Верховна рада ратифікувала Договір СНВ-1 [49].

14 січня 1994 року президенти України, США та Росії підписали в Москві Тристоронню заяву [29]. 1994 рік в американсько-українських відносинах завершився Будапештським самітом ОБСЕ, де Україна підписала Будапештський меморандум, відмовившись від ядерного озброєння в рамках гарантій національної безпеки США, Великобританії, Росії, а також Франції та Китаю[47].

До 1996 року Україна приєдналася до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї як сторона-учасник, що не володіє ядерною зброєю [Додаток Г].

Вже з 90-х років 20 століття розпочався діалог та співпраця, щодо вступу України до Ради північноатлантичного співробітництва (1991) та програми "Партнерство заради миру" (1994). Відносини зміцнилися підписанням Хартії про особливе партнерство 1997 року, яка створила Комісію Україна-НАТО (NUC) для подальшого розвитку співпраці. Була підписана декларація 2009 р. про доповнення Хартії Україна-НАТО через Щорічну національну програму України підтримувати зусилля України щодо просування реформ, спрямованих на здійснення євроатлантичних прагнень України, відповідно до рішень Саміту НАТО у Бухаресті 2008.

Пріоритет надається підтримці всебічних реформ у секторі безпеки та оборони, що є життєво важливим для демократичного розвитку України та зміцнення її здатності захищатись [38].

У відповідь на російсько-український конфлікт НАТО посилило свою підтримку розвитку та розбудові потенціалу в Україні. Союзники продовжують засуджувати незаконну анексію Росією Криму та її дестабілізуючу та агресивну діяльність на сході України та в Чорноморському регіоні. НАТО посилило свою присутність у Чорному морі та активізувало морське співробітництво з Україною та Грузією [18]. Починаючи з саміту НАТО у Варшаві в липні 2016 року, практична підтримка України з боку НАТО була включена в Комплексний пакет допомоги для України [19].

З самого початку збройного конфлікту на Донбасі Конгрес США виступав за дозвіл поставляти Україні зброю і ще в 2014 році прийняв закон про підтримку свободи України, що санкціонує такі поставки [24].Адміністрація Барака Обами, проте, перешкоджала реалізації цього плану, побоюючись, що це призведе до втягування США в конфлікт на Донбасі. У зв'язку з цим військова допомога Україні при Обамі обмежувалася наданням «нелетальної» допомоги [26].США звинувачують Росію у втручанні в конфлікт – зокрема, використанням регулярних військ в бойових діях на боці повстанців, поставками зброї і фінансовою підтримкою[Додаток Д].

В кінці грудня 2017 року Держдепартамент США підтвердив намір американської адміністрації почати поставки Україні летального зброї [30].Президент Дональд Трамп таким чином, на відміну від свого попередника, поступився тиску Конгресу, з 2014 року виступав за надання «летальної військової допомоги» для України. Летальна зброя, поставки якої почалися в 2018 році, включає в себе великокаліберні снайперські гвинтівки Barrett M107A1, боєприпаси і запчастини до них, а також сучасні ПТРК FGM-148 Javelin (210 протитанкових ракет і 35 установок вартістю 47 млн доларів) [61]. В січні 2018 року Курт Волкер заявив про обмеження на використання протитанкових комплексів – вони можуть використовуватися тільки при необхідності відобразити танкову атаку, а не «для нападу і застосування на лінії конфлікту в Донбасі») [51]. Реакція Росії на рішення про постачання американської зброї Україні виявилася передбачувано негативною: у Москві вважають, що воно заохочує прихильників силового вирішення конфлікту і сприяє втягуванню США в конфлікт на сході України [44].

У червні 2017 року український парламент прийняв законопроект про відновлення членства в НАТО як стратегічну ціль зовнішньої політики та політики безпеки [52].У 2019 році вступила в силу відповідна поправка до Конституції України [49].

За даними Міноборони США [61] з 2014 року по 2020 рік США направили на підтримку України в сфері безпеки (підготовку військовослужбовців і закупівлю військової техніки) більше 2 млрд доларів.

Рис. 2.1 Розмір фінансової військової допомоги від США з 2014 по 2020 роки»складено автором за [61].

9 серпня 2018 року стало відомо, що президент США Дональд Трамп віддав розпорядження перевірити витрати на військову допомогу Україні, щоб переконатися в тому, що гроші витрачаються найкращим чином з точки зору інтересів США [32]. Перевіркою займалися міністр оборони Марк Еспер і помічник президента з національної безпеки Джон Болтон [43]. За інформацією Пентагону, обсяг американської військової допомоги Україні з 2014 року склав 1,5 млрд доларів [37].

У підсумку, Адміністрація президента США прийняла рішення розблокувати 250 млн доларів, що виділяються на військові потреби України [22]. У посольстві України в США пояснили, що мова йде про 250 млн з бюджету Пентагону в рамках програми «Ініціатива по допомозі Україні в галузі безпеки», 115 млн в рамках програми Держдепартаменту «Міжнародне військове фінансування» з бюджету 2019 року, а також 26,5 млн доларів з цієї ж програми з бюджету 2018 року - всього 391,5 млн доларів [42]. При цьому Трамп закликав країни Європи виділяти більше грошей на підтримку України і попередив про те,

що Вашингтон може призупинити виділення грошей, в разі якщо країни Європи не збільшать свої витрати [34].

5 вересня 2019 року державний секретар США Майкл Помпео в інтерв'ю The Daily Signal [21] висловив надію на те, що нове керівництво України, яке закликає до відновлення переговорів з президентом Путіним в рамках нормандського формату, зможе вдихнути нове життя в цей старий процес. Помпео нагадав, що нинішня політика США полягає в тому, щоб дати адміністрації Зеленського шанс на вихід з глухого кута у відносинах з Москвою в існуючих переговорних рамках [18]. За його словами, підтримка діалогу з Росією необхідна і для припинення війни на Україні, і для співпраці з Росією в боротьбі з тероризмом. Помпео заявив, що США залишаються прихильними своєму підходу, викладеному в липні 2018 року в «Кримській декларації» [24].

Президент Володимир Зеленський наголосив на своєму прагненні надати нового імпульсу взаємодії своєї країни з НАТО [32].

Починаючи з 12 червня 2020 року, Україна є однією з шести країн (відомих як «Партнери з розширеними можливостями» в рамках Ініціативи щодо сумісності партнерства), які вносять особливо вагомий внесок у операції НАТО та інші цілі Альянсу [45]. Таким чином, країна розширила можливості для діалогу та співпраці з союзниками.

Необхідно зазначити, що США є головним військовим партнером та постачальником летальної та нелетальної зброї Україні. Військова допомога від прогресивної в оборонній сфері країни є сприятливим фактором для розбудови та посилення власної армії, посилення позицій на Сході України. Така взаємодія з США поглиблює наші відносини та сприяє швидшому завершенню конфлікту на сході та пришвидшенню вступу до НАТО та модернізацію армії в цілому.

2.4 Пріоритетні напрями стратегічного співробітництва Україна-США з питань гуманітарної політики

Після здобуття Україною незалежності та розпаду Радянського Союзу в 1991 р. Україна розпочала період переходу до ринкової економіки та демократії.

У 1992 році USAID (Агентство США з міжнародного розвитку) підписав двосторонню угоду [19] про гуманітарне, економічне та технічне співробітництво з Україною, щоб допомогти країні розвивати свій економічний, політичний та суспільний потенціал. USAID та український уряд визначили три стратегічні цілі: створити широку ринкову економіку; допомогти побудувати демократичну політичну систему, в якій братимуть участь; та сприяти реформам соціального сектору для полегшення труднощів перехідного періоду, особливо серед найбільш вразливих членів суспільства [46].

Працюючи з широким колом партнерів, USAID допомагає створити незалежні ЗМІ та активне громадянське суспільство. USAID допомагає в боротьбі України проти розповсюдження туберкульозу та ВІЛ / СНІДу. USAID працює над покращенням ділового клімату та залученням іноземних інвестицій, підтримує зусилля України щодо зменшення непотрібних державних нормативних актів, підтримує пенсійну реформу, посилює розвиток фінансового сектору та покращує енергоефективність для зменшення залежності країни від імпортованих енергоресурсів [23]. Не менш важливим є те, що USAID реалізував спеціальні ініціативи щодо боротьби з корупцією та незаконним прикордонним обігом людей. USAID прагне створити більш стабільну, демократичну та процвітаючу країну для всіх українців [26].

США та Україна мають двосторонній інвестиційний договір. Експорт США до України включає вугілля, машини, транспортні засоби, сільськогосподарську продукцію, рибу й морепродукти та літаки. [34]. Американський імпорт з України включає залізо та сталь, неорганічні хімічні речовини, нафту, вироби із заліза та сталі, літаки та сільськогосподарську продукцію [27]. Рада США з питань торгівлі та інвестицій була створена відповідно до угоди між країнами про торговельно-інвестиційне співробітництво [27] та працює над збільшенням комерційних та інвестиційних можливостей шляхом виявлення та усунення перешкод для двосторонньої торгівлі та інвестиційних потоків.

СТРУКТУРА ЕКСПОРТУ УКРАЇНСЬКИХ ТОВАРІВ В США В 2020 Р

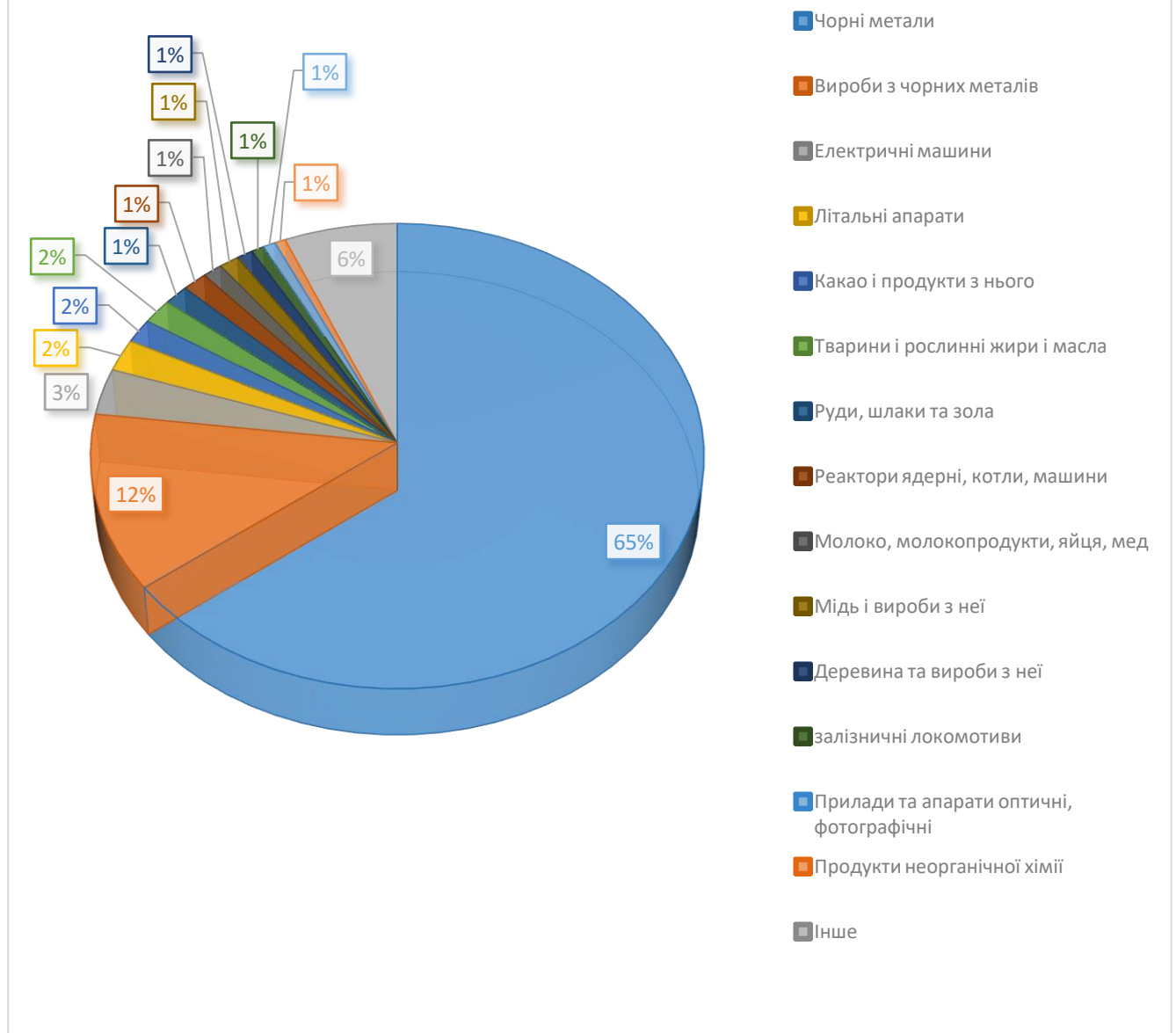

Рис. 2.2 Структура експорту українських товарів в США в 2020 р. складено автором за[73].

Протягом наступних п'яти років Місія USAID зосередиться на забезпеченні того, щоб Україна була більш захищена від зовнішніх загроз корупції та агресії Росії, а також щоб її спроможність та прихильність до самостійності були розширені завдяки реформам трансформаційного сектору [73]. Основні європейські цінності, яким вимагаються, стосуються не лише нормативної бази

Європейського Союзу (ЄС), але і більш широкого визнання цінностей демократії, прав людини, різноманітності та інклюзії.

Стратегія національної безпеки США (NSS) 2017 року підтверджує, що "сильна і вільна Європа має життєво важливе значення для Сполучених Штатів" [25] і підкреслює, що вторгнення Росії в Україну та продовження використання підривних заходів продемонстрували свою готовність порушити суверенітет і безліч інструментів для дестабілізації регіону [22]. Це підтверджується аналізом Стратегії національної оборони США за 2018 рік, згідно з яким Росія прагне накласти вето на нації на її периферії з точки зору їхніх урядових, економічних та дипломатичних рішень, щоб зруйнувати Організацію Північноатлантичного договору (НАТО) та змінити європейський та Близький Схід безпеки та економічних структур на її користь. Застосування нових технологій для дискредитації та підриву демократичних процесів у Грузії, Криму та на сході України викликає занепокоєння, але в поєднанні з його розширенням та модернізацією ядерного арсеналу проблема очевидна [42].

Стратегічний підхід та прихильність USAID до навчання та адаптації забезпечать співпрацю з реформаторами та синхронізацію дипломатичної, економічної та безпекової допомоги, щоб максимізувати інвестиції американських платників податків у напрямку забезпечення процвітання та стабільності Європи та сприяння захисту наших спільних інтересів та ідеалів [53].

РОЗДІЛ III. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ СТРАТЕГІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ ТА США

3.1. Сучасні політико-економічні проблеми у відносинах між Україною та США

Американська підтримка України протягом останніх чотирьох років була ненадійною та мінливою. Конгрес та Уряд США продовжували підтримувати Київ і навіть почали надсилати йому летальну зброю. Президент Джо Байден та його нова команда є прихильниками миру та стабільності підтримують українську незалежність та опір, а це означає, що дисфункціональна політика Трампа навряд чи продовжиться [27].

Відомо, що президент України Володимир Зеленський та його уряд підтримують шлях до повноправного членства в НАТО та очікують запрошення до Білого дому. Це прагнення до членства в НАТО поширене в усьому політичному спектрі України. Хоча адміністрація Байдена чітко підтримує продовження поставок летальної зброї і в дипломатичному розрізі підтримають Україну проти Росії, – це не означає, що Вашингтон буде публічно сприяти членству України в НАТО [27].

Розмова держсекретаря Ентоні Блінкена на початку лютого з міністром закордонних справ України Дмитром Кулебою [29] відрізняється за акцентом від українських очікувань. Вашингтон визнає прагнення Києва мати чіткий шлях до членства в НАТО. Але жодної згадки про підтримку цього членства немає [43]. Тим часом адміністрація Байдена продовжуватиме поставки летальної зброї і разом з Великобританією співпрацює з українськими військовими в Чорному морі [34]. Повідомлення в українських ЗМІ, засновані на заявах МЗС, були значно амбітнішими [34]. Ці звіти говорили про більш амбіційні стосунки – мабуть, натякаючи на президентський візит, як тільки пандемія дозволить це [32].

Також зазначається вітання Україною посилення дипломатичних зусиль США щодо врегулювання війни на Донбасі та намагання США зробити усе можливе аби Росія відчула ціну за свою агресію [34]. Крім того, сторони, обговорили питання поглиблення взаємодії у політичній, безпековій, військовій, торговельній, економічній та інвестиційній сферах, а також боротьбу з пандемією

COVID-19. США та Україна підтвердили важливість збереження прогресу в українських реформах, зокрема економічної реформи, верховенства права та судової реформи, та посилення системи антикорупційних інституцій. Обидві країни звернули особливу увагу на спільні зусилля для протидії гібридним загрозам та дезінформації.

Ключовим моментом у взаємодії є реформи проведені в Україні. У Вашингтоні та в Україні є очевидна стурбованість тим, що реформи в Україні пішли на спад, а Зеленський не був достатньо енергійним чи ефективним у викоріненні всепроникної корупції та необґрунтованої економічної політики [27]. Це особливо викликає занепокоєння в оборонній промисловості та в цілому в оборонних установах і те, що реформа "Укроборонпрому" (Українська оборонна промисловість) зірвалася.

Розрив між економічними показниками США та України свідчить про принаймні дві серйозні перешкоди для вступу України до НАТО, не кажучи вже про членство в ЄС найближчим часом. По-перше, оскільки президент Байден та його команда занадто добре знають Україну, включаючи її звичне ухилення від реформ, представляється, що дії на підтримку вступу України до членства в НАТО будуть пропорційні до ступеня проведення економічної, правової, антикорупційної, оборонної реформ [43].

Європейська антиукраїнська позиція щодо вступу України в НАТО та ЄС часто базується на аргументі, що Україна не досягла необхідного рівня реформ, щоб зробити її придатною для участі в жодній організації. Отже, щоб Вашингтон посилив свій тиск від імені України та заручився підтримкою за кордоном, Україна повинна більш рішуче та помітно взяти на себе енергійні загально регіональні реформи, включаючи оборону сферу [28].

Київ повинен проводити таку "само зміцнювальну" політику не лише для того, щоб заручитися підтримкою за кордоном, але й для того, щоб заручитися підтримкою Зеленського та зміцнити свій найважливіший внутрішній фронт. Тільки тоді вона може досягти своєї стратегічної мети – підняти вартість війни для Москви. Дотепер Москва не продемонструвала жодних ознак відступу [26].

Більше того, враховуючи відсутність згуртованості в Європі – Німеччина все ще підтримує "Північний потік II" [31], а президент Франції Еммануель Макрон закликає до діалогу з Росією [32], який може відбуватися лише за рахунок Східної Європи, включаючи Україну.

Другим потенційним ускладненням у відносинах США та України є питання Китаю. Хоча Україна була відносно жорсткою щодо Китаю [25], президент Зеленський також заявив, що Україна не сприймає Китай як загрозу і вітає китайський бізнес за умови, що Китай поважає Україну та її громадян. Тим часом Вашингтон протягом певного часу намагався перешкодити китайським інтересам закріпитися в оборонній промисловості України. Велика битванасувається на зусилля Китаю взяти під контроль Мотор Січ, один з найбільших у світі виробників двигунів для літаків і гвинтокрилів. Нещодавно Україна запровадила санкції проти китайських інвесторів у цій компанії [29], ймовірно, принаймні частково через тиск США. Тим не менше, американські чиновники, як за часів адміністрації Трампа, так і, мабуть, зараз Байдена, стурбовані тим, що Китай проникає в оборонний та телекомунікаційний сектори України, а також може отримати секрети розвідки [38]. Тому висловлювання Зеленського про те, що він виступає проти продажу "Мотор Січ" Китаю, вітаються [38]. Тим не менше, тиск США на Україну щодо Китаю сприятиме значно більш нав'язливим відносинам з Вашингтоном [38].

Реформована Україна багато в чому сприяє американським інтересам. По-перше, реформована Україна перешкоджає зусиллям Росії подолати її, одночасно застосовуючи невійськовий та військовий тиск. Реформована, а отже, сильніша Україна підвищує витрати на вторгнення Росії [39].

По-друге, реформована Україна наблизить своє членство в ЄС, інших регіональних та субрегіональних форматах безпеки і, зрештою, в НАТО. Тоді це допомогло б зірвати російські проекти на всьому узбережжі Чорного моря і Балкан, включаючи невійськовий тиск.

По-третє, українські реформи зміцнюють демократичне управління у всій Східній Європі, результат дуже відповідає меті Адміністрації – великому демократичному альянсу держав-однорумців.

Надмірно амбіційне прагнення України вступити в НАТО підринається її нездійсненням давно обіцяних та давно назрілих реформ. Хоча Київ справедливо прагне інтеграції з членами НАТО та членами ЄС, фактичний прогрес залишається досить менш послідовним [42].

Виходячи з того, що у команди Байдена є знання про Україну та українські проблеми – є шанси, що нова адміністрація не ігноруватиме Україну, як це робила попередня адміністрація Трампа. Чим швидше дипломатична, інформаційна та військова підтримка буде надходити до Києва, тим більше уваги Київ буде отримувати з боку Вашингтона і знаходитиметься на межі своєї нав'язливості щодо реформ та таких питань, як Китай.

Оскільки Європа не може і не буде вести кампанію від імені України, Вашингтон повинен докласти зусиль для припинення війни на Донбасі на прийнятних умовах та сприяти членству України в НАТО, якщо не в ЄС. Тільки за умови проведення реформ американська діяльність може забезпечити як постійну внутрішню, так і іноземну підтримку амбіцій Києва. За цих обставин відмова від реформ підірве не лише прагнення України до членства, але й її зв'язки з США. Але це вимагатиме від України набагато більше і набагато наполегливіше, ніж будь-коли раніше [39].

На сьогодні основним завданням для України є вирішення конфлікту на Донбасі та повернення Криму. Вирішення цих питань є запорукою успішного вступу до НАТО та ЄС, посилення економіки країни та покращення соціального становища. США в цьому процесі можуть відіграти важливу роль, що дозволить прискорити всі процеси. Але для того щоб залучитися підтримкою цієї країни, Українській владі необхідно продовжувати реформувати владну систему, налаштовувати економіку під західні стандарти та зайняти чітку позицію у відносинах з ЄС та США.

3.2 Стратегічне співробітництво України та США в контексті вирішення конфлікту на Донбасі

Криза в Україні розпочався з початком протестів в столиці Києві в листопаді 2013 року проти рішення Президента України Віктора Януковича відхилити угоду про посилення економічної інтеграції з Європейським Союзом. Після жорстокого придушення силами державної безпеки протестів, було залучено ще більшу кількість протестуючих. Під час ескалації конфлікту, президент Віктор Янукович втік з країни в лютому 2014 року.

У березні 2014 року російська армія взяла під контроль Кримську область України. Президент Росії Володимир Путін згадав про необхідність захисту прав російськомовних громадян у Криму та на південному сході України. Криза загострила етнічні розбіжності. Через два місяці проросійські сепаратисти в Донецькій та Луганській областях на сході України провели референдум про проголошення незалежності від України. Поточний конфлікт на Донбасі перемістив майже 2 мільйони людей та вбив понад 14 тисяч людей [36][Додаток Е].

Коли криза розпочалася, Захід у відповідь запровадив санкції проти Росії за незаконну анексію Кримського півострова. Франція та Німеччина разом з Організацією з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ) зустрілися з високопоставленими особами України та Росії, щоб спробувати вирішити конфлікт. Хоча ця взаємодія призвела до створення Тристоронньої контактної групи та Нормандського саміту, жоден орган не зміг припинити конфлікт. Мінські протоколи та їхні домовленості постійно порушувались, а переговори зупинилися після Нормандського саміту 2016 року [58].

Вибори Володимира Зеленського видалися перспективними, оскільки новий президент України, схоже, прагнув до взаємодії з росіянами. Після трирічної перерви у грудні 2019 року лідери Франції, Німеччини, України та Росії

зустрілися для обговорення конфлікту на Донбасі. Хоча серйозних проривів не відбулося, українці та росіяни домовились про нове припинення вогню та обмін полоненими. На жаль, пандемія коронавірусу перенесла саміт у березні 2020 року, і Нормандський формат призупинено. Зрозуміло, що триваюча пандемія та її економічний вплив змінили пріоритети залучених сторін.

Постійна затримка цих обговорень як до, так і після пандемії свідчить про те, що серед європейців спостерігається «втомленість України», оскільки вони стають нетерплячими щодо конфлікту на Донбасі. Деякі європейці вважають нормалізацію відносин з Росією альтернативою. Наприклад, політики Європейського Союзу (ЄС) закликали до пом'якшення санкцій. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ), яка раніше карала Росію за агресивну поведінку, проголосувала за відновлення Росії в зборах в 2019 році. Потім ПАРЄ відновила повноваження російської делегації в 2021 році. Зовсім недавно глава зовнішньої політики ЄС Йозеп Боррелл відвідав Росію, намагаючись покращити ситуацію[56].

Францію та Німеччину також звинувачують у захисті росіян. Протягом останніх двох років президент Франції Еммануель Макрон заявив, що буде продовжувати перезавантаження Росії, тоді як міністр закордонних справ Франції Жан-Ів Ле Дріан наполягав на цьому порядку денному, і Франція нещодавно припинила заморожування дипломатичних візитів на високому рівні до Росії. Тим часом, незважаючи на надання українцям величезної економічної допомоги, німці активно співпрацювали з росіянами у будівництві Північного потоку II. Завершення цього газопроводу призведе до того, що Росія експортуватиме газ безпосередньо до Німеччини в обхід України. В результаті Україна втратила б свої доходи від газу, а українці втратили вплив у Західній Європі. Це дозволило б росіянам втручатися далі в справи України, пропонуючи нові засоби впливу на найбільш процвітаючі країни Європи [57].

Коли переговори про Донбас призупинилися, і коли Європа почала переосмислювати свої відносини з Росією, США почнуть судити про це як про ідеальний час для дій. Нещодавня зміна адміністрації та готовність президента

Джо Байдена зміцнити відносини Америки з її європейськими союзниками та партнерами можуть допомогти відновити дискусії в Нормандії. США постійно підтримували Україну протягом усього конфлікту і прагнуть підтримувати Мінські угоди. США можуть тиснути на російський уряд для продовження агресії на сході України, продовжуючи свою санкційну політику та продовжуючи забороняти росіянам різні міжнародні організації, такі як G-7 [42].

Раніше Росія відкидала ідею дозволити американцям приєднатися до Тристоронньої контрактної групи та Нормандського саміту. Ця позиція навряд чи зміниться, враховуючи, що адміністрація Байдена підкреслювала, що не буде перезавантажувати відносини з Росією. Тим не менше, Сполучені Штати все ще можуть відновити стосунки з Європою. Є багато способів, як американці можуть дати свій внесок у переговорний процес на Донбасі, і чому їм слід брати участь.

По-перше, американці добре знайомі з конфліктом на Донбасі. За часів адміністрації Обама тодішній віце-президент Джо Байден був призначений головною особою в Україні. Тодішній заступник радника з питань національної безпеки Ентоні Блінкен та тогочасний помічник державного секретаря з питань Європи та Євразії Вікторія Нуланд також активно працювали з українцями. Байден контролював фінансову допомогу на суму понад 2 мільярди доларів, тоді як Блінкен допоміг підготувати американську стратегію щодо Криму, а Нуланд допомогла сформулювати зовнішню політику США щодо протидії російській агресії у Східній Європі. Більше того, два попередні американські послы в Україні, Джеффри Пайетт і Марі Йованович, активно працювали, щоб допомогти східноєвропейській державі боротися з корупцією, одночасно виконуючи обов'язки радників в Україні під час переговорного процесу на Донбасі. Нарешті, роль Спеціального представника з питань переговорів про Україну була створена адміністрацією Трампа, щоб американці могли вести більший діалог з українцями, коли справа стосувалася Криму та Донбасу [55].

По-друге, адміністрація Байдена призначить нових представників, які допоможуть Україні в час її потреби. Знання та досвід Байдена, Блінкена та Нуланд будуть цінними для переговорного процесу на Донбасі. Що стосується

посольської посади в Україні, адміністрація повинна розглянути питання про призначення когось із шанованих та досвідчених у політичній сфері, і хто добре знає українські справи. Вільне володіння українською чи російською мовами дозволило б новому послу бути більшим учасником дискусій на Донбасі. Нарешті, новій адміністрації слід переглянути оцінку посади спеціального посланника, оскільки більш визначена роль може допомогти доповнити американського посла в Україні [57].

По-третє, Сполучені Штати будуть виконувати зобов'язання, взяті під час підписання Будапештського меморандуму 1994 року. Протягом усього конфлікту США постійно підтримували суверенітет та територіальну цілісність України. Це варіюється від надання фінансової допомоги та реалізації антикорупційних ініціатив, до реформування оборонної промисловості та надання українцям нелетальної військової допомоги. Участь у переговорах на Донбасі продемонструвала б, що Сполучені Штати готові до співпраці зі своїми європейськими партнерами з важливого питання, і що вони прагнуть виконувати зобов'язання, прийняті в Будапешті. США також повинні розглянути можливість включення Криму до порядку денного [55].

Нарешті, американці можуть тиснути на своїх європейських союзників, оскільки вони хочуть долучитися до розмови щодо Донбасу. США надіслали Німеччині попередження, санкціонуючи будівництво Північного потоку II, а також критикували Францію за продаж військових кораблів росіянам під час конфлікту на Донбасі. Така позиція може змусити німців та французів переглянути свою позицію щодо Росії. Об'єднана західна коаліція може тиснути на Росію, щоб співробітники Спеціальної моніторингової місії ОБСЄ в окупованих регіонах, а також працівники гуманітарних служб виконували свої обов'язки в ураженому війною регіоні [40].

Конфлікт на Донбасі складний. Криза не буде легко вирішена, і вона потребуватиме значного діалогу в рамках Тресторонньої контрактної групи та Нормандського саміту. Постійна неефективність та затримки цих органів говорять про те, що їх учасникам слід створити нову організацію, до складу якої входили б

американці, подібно до структури Ради Безпеки ООН. Враховуючи знання та досвід адміністрації Байдена щодо конфлікту на Донбасі, американці стануть бажаним доповненням до столу переговорів[57]. Вони запропонують нову перспективу, і їхні думки можуть призвести до серйозних проривів, коли Європа намагається вирішити цю триваючу війну. Участь Америки в цьому процесі та взаємодія з європейцями та росіянами на міжнародній арені продемонстрували б, що Сполучені Штати готові сприймати себе серйозно і що американці повернулися і готові її очолити.

3.3 Перспективні напрямки у співробітництві між Україною та США

Президент Джозеф Байден та нова адміністрація США представляють можливість для подальшого поглиблення стратегічного партнерства та зобов'язань між США та Україною та просування інтересів обох держав.

Президент Джозеф Байден є палким прихильником українського народу та його демократичних прагнень і розуміє значення безпечної, незалежної та процвітаючої України, міцно вбудованої в євроатлантичне співтовариство, яке є "цілим, вільним і мирним".

Президент Володимир Зеленський та українські чиновники чітко заявили про свою зацікавленість та відданість тісним зв'язкам із США, президентом Джозефом Байденом та новою адміністрацією[57].

Американські та українські політики та дипломати, кількісні чиновники, експерти з питань політики та громадських активів, наполегливо закликають уряди США та України розробити амбіційний та всебічний порядок денних, який поглиблює наші стратегічні відносини.

Цей порядок денний повинен сприяти розвитку взаємних інтересів, зміцненню безпеки та стабільності в Центральній та Східній Європі, подальшій інтеграції України до Європейського Союзу та вступу до НАТО, а також окреслювати та визначати пріоритетні трансформаційні демократичні реформи, необхідні для повного економічного розвитку та прогресу України в трансатлантичний шлях.

Підтримка України та міцні відносини між Україною та США мають широку політичну підтримку в США, в тому числі як серед демократів, так і серед республіканців. Так само в Україні існує широка підтримка міцних відносин із США [48].

Для зміцнення відносин та задля подальшої співпраці повинен існувати план дій збоку обох держав. План повинен базуватися на таких ключових елементах:

1. Незмінна взаємна відданість зміцненню демократичних цінностей повинна залишатися основою американсько-українських відносин. Це включає зміцнення демократії та верховенства права, свободу особистості, свободу слова, повністю незалежну судову систему та антикорупційні органи, більшу прозорість, підзвітність та відкритий уряд, незалежні ЗМІ та активне громадянське суспільство. Солідарність та конкретні дії щодо просування цих цінностей необхідні для зміцнення більшої довіри, просування демократичних прагнень українців та забезпечення основи спільних зусиль двох країн [35].
2. США та Україна повинні співпрацювати щодо заходів по відновленню суверенітету та територіальної цілісності України та стримування подальшої російської агресії. Сюди входить розширення нашого стратегічного партнерства та оборонного співробітництва, і Сполучені Штати знову сподіваються на збільшення оборонної допомоги з метою посилення українських можливостей для стримування подальших російських нападів. Також постійне надання летальної оборонної допомоги та посилення військово-морських сил. Інші сфери можливої військової співпраці включають розвиток сил спеціальних операцій, протиповітряної оборони та прибережної оборони [56].
3. Сполучені Штати та Україна повинні тісно проконсультуватися щодо того, як змінити розрахунок Кремлем витрат, що стосуються триваючої російської агресії проти України. США також повинні тісно порадитися з Європою з цього питання, зокрема щодо посилення санкцій. Ці дискусії та розмови з Росією про Україну повинні базуватися на принципі "нічого про Україну без України".
4. Консультуючись з Україною та її європейськими партнерами, адміністрація Байдена повинна розглянути питання, чи може більш

активне залучення США вищого рівня до процесу, який нині очолює канцлер Німеччини та президент Франції, переламати поточну ситуацію та сприяти справжньому завершенню конфлікту на Донбасі, виведення всіх російських та російсько-довірених сил та відновлення повного українського суверенітету над Донбасом.

5. США та Україні також має обговорити політичні, дипломатичні та економічні кроки які можна зробити для відновлення Криму в Україні. Вони повинні співпрацювати з метою пропаганди на міжнародному рівні принципу «Крим - це Україна» та забезпечення того, щоб санкції, застосовані проти Росії за її незаконний захоплення півострова, залишались в силі. Ми вітаємо зусилля уряду України щодо організації "Кримської платформи", оскільки вона тримає окупований Крим у міжнародному порядку денному та нагадує людям, у тому числі в Росії, що Крим все ще є Україною в очах міжнародного співтовариства [54].
6. США та Україні слід проконсультуватися щодо кроків про підвищення безпеки та стабільності в Чорноморському регіоні, в тому числі за підтримки НАТО та європейських партнерів. США разом зі своїми союзниками по НАТО повинні продовжувати регулярне розміщення повітряних, сухопутних та морських військ у регіоні, де об'єднуються Росія, Європа, Близький Схід, Балкани та Кавказ. Регіон знаходиться в центрі чотирьох великих сил: демократія на його західному краю; Російська військова агресія на північ; Китайський фінансовий вплив на схід; і нестабільність на Близькому Сході на його півдні. Україні та США слід співпрацювати з іншими союзниками в цьому регіоні для захисту спільних інтересів та деескалації напруженості [36].
7. Останніми роками Сполучені Штати та Україна стали об'єктами російського політичного втручання, дезінформаційних кампаній та кібервторгнень. Вони повинні обмінюватися уроками, отриманими з їх відповідного, та ділитися передовим досвідом боротьби з цими та іншими формами російської гібридної війни.

8. Якщо трубопровід "Північний потік II" буде завершений, він загрожує євроатлантичній єдності та позбавить Україну значних транзитних доходів. США та Україна має обговорити питання щодо того, як побудувати та підтримувати єдину трансатлантичну позицію проти добудови газопроводу, а також щодо того, які кроки Росія може взяти щодо України, що може призвести до скасування санкцій "Північного потоку-II". Водночас Україна повинна провести серйозні реформи, щоб стати більш енергоефективною та викоринити корупцію в цьому та інших секторах [48].
9. США та Україна повинні співпрацювати з метою сприяння інтеграції України до НАТО з кінцевою метою досягнення київською метою членства в НАТО. Сполучені Штати повинні твердо дотримуватися політики "відкритих дверей" НАТО і консультувати Київ щодо того, як найкраще підготувати себе до членства, як це обіцяли лідери НАТО на саміті в Бухаресті 2008 року. Україна повинна взяти на себе зобов'язання здійснити необхідні реформи та практичні дії, які приведуть її військові та інші структури оборони та безпеки у відповідність до стандартів та норм НАТО. Членство України в НАТО зміцнить Альянс, сприятиме процесу історичного об'єднання Європи та створить передумови для трансформації відносин з Росією [56].
10. Оновлене американсько-українське партнерство пов'язане з готовністю українського уряду швидко здійснювати та підтримувати трансформаційні демократичні реформи та дії щодо захисту та зміцнення незалежності ключових інституцій, зокрема Національного антикорупційного бюро та інших. Потужна антикорупційна кампанія вимагає ефективних реформ прокуратури та судової системи. Україна також повинна прагнути зробити незворотними значні вже досягнуті реформи, включаючи приватизацію земель, прогрес у приватизації державних підприємств, незалежність Національного банку України, децентралізацію, а також прозорість бюджетів та бюджетів на додаток до

реформи цін на газ, реформа державних закупівель та прозорість щодо активів та доходів урядовців та парламентарів.

11. Важливими є також кроки щодо усунення негарздів політичного впливу олігархів, встановлення верховенства права з використанням справедливих економічних норм та практик для великого, середнього, малого та іноземного бізнесу та зміцнення інституційної спроможності української держави – усіх з яких є критично важливими для покращення життя українського народу. Україні необхідно захистити права власності для всіх українських та іноземних інвесторів [28].

12. Український уряд повинен негайно взяти на себе зобов'язання щодо здійснення реформ у терміновому порядку, а Сполучені Штати в координації з міжнародними фінансовими установами, Європейським Союзом та партнерами G7 продовжуватимуть надавати поради та допомогу, задля побудови сучасної демократичної економіки, яка повністю сумісна зі стандартами та нормами Європейського Союзу. Копенгагенські критерії ЄС пропонують надійну дорожню карту. Ця допомога повинна бути пов'язана з ефективними заходами реформ.

В цілому тісна співпраця України та США може мати позитивний вплив не тільки на стабілізацію ситуації в Україні, а й гарантувати безпеку всьому Європейському регіону. Необхідно зазначити, що Україна є буферною зоною у новому протистоянні між Західним світом та Росією. Тому перемога у боротьбі за економічний та політичний вплив в Україні є стратегічно важливим для Сполучених Штатів Америки. Якщо США зможе прискорити вирішення конфлікту на Донбасі краще ніж країни ЄС, то вони зможуть заручитися беззаперечною підтримкою України, її ближніх сусідів та країн Балтії.

ВИСНОВКИ

Значення стратегічних партнерських відносин зростає і збільшуються виклики, які вони ставлять перед усталеними принципами та нормами ліберального порядку через зміни у схемі державних взаємодій.

У ході аналізу визначень терміну «стратегічне партнерство» різні вчені виявили основні ознаки, що є характерними для стратегічних відносин країн. Відносини партнерів спираються на схожі цінності і спільне коріння, національні інтереси, які визнають очевидність і необхідність тенденції динамічного зростання двостороннього товарообороту, поглиблення співпраці. Інструментом таких відносин є зовнішньополітична діяльність держави, а з іншого боку – модель зовнішньополітичних міждержавних відносин. Стратегічне партнерство становить нову форму та особливість системи міжнародних відносин, що розвивається, та новий принцип організації міжнародного життя. Стратегічні партнерські відносини є новим способом міжнародної взаємодії та вектором зовнішньополітичного об'єднання в поліцентричному світі.

Можна зробити висновок, що термін «стратегічне партнерство» знаходиться на стадії становлення. Цей термін має широке застосування в політичних колах і не отримав наукового підґрунтя. Більш ширше поняття розкривається в економічних доробках та працях, як основа партнерських відносин на підприємствах. Виходячи з того, що основним важелем і ресурсом у відносинах між державами та наддержавними утвореннями є економіка, то термін «стратегічне партнерство» можна запозичити з економічних наукових робіт та переосмислити його у контексті політико-економічних відносин.

Важливим методологічним моментом у розвитку теоретичних основ геополітичного підходу стало застосування концепту балансу сил для опису

мотивів поведінки держав на міжнародній арені та зміна в розумінні впливу географії на політичний процес. Географія розглядається як одна із складових силового потенціалу держав при з'ясуванні їх просторової взаємодії та отримує стратегічну важливість лише тоді, коли йдеться про силову боротьбу і змагання на міжнародній арені, оскільки впливає на безпеку і відносну силу держав.

Відносини України та США впродовж усього періоду були різноманітними. США надають великого значення успішному утвердженню України як сучасної демократичної країни з процвітаючою ринковою економікою. Політика США спрямована на те, щоб зробити Україну сильнішою, безпечнішою, процвітаючою та безпечнішою та інтегрованою до європейських та євроатлантичних структур. Українсько-американська "Хартія стратегічного партнерства" наголошує на важливості двосторонніх відносин і передбачає розширення співпраці у сферах національної оборони, безпеки, економіки та торгівлі, енергетичної безпеки, демократії та культурних обмінів. У документі також наголошується, що США продовжують підтримувати більше контактів між Організацією Північноатлантичного договору (НАТО) та Україною. Для реалізації ключового положення Хартії дві країни створили Комітет стратегічного партнерства.

На сьогодні основним завданням для України є вирішення конфлікту на Донбасі та повернення Криму. Вирішення цих питань є запорукою успішного вступу до НАТО та ЄС, посилення економіки країни та покращення соціального становища. США в цьому процесі можуть відіграти важливу роль, що дозволить прискорити всі процеси. Але для того щоб залучитися підтримкою цієї країни, Українській владі необхідно продовжувати реформувати владну систему, налаштовувати економіку під західні стандарти та зайняти чітку позицію у відносинах з ЄС та США.

В цілому тісна співпраця України та США може мати позитивний вплив не тільки на стабілізацію ситуації в Україні, а й гарантувати безпеку всьому Європейському регіону. Необхідно зазначити, що Україна є буферною зоною у новому протистоянні між Західним світом та Росією. Тому перемога у боротьбі за економічний та політичний вплив в Україні є стратегічно важливим для

Сполучених Штатів Америки. Якщо США зможе прискорити вирішення конфлікту на Донбасі краще ніж країни ЄС, то вони зможуть заручитися беззаперечною підтримкою України, її ближніх сусідів та країн Балтії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми міжнародних відносин та зовнішньої політики // Матеріали V Всеукраїнської науково-практичної конференції (Львів, 29 березня 2018 р.). – Львів: НУ ЛП, 2018. – с.
2. Бархвостов П. А. План Маршалла и его значение. – 2012.
3. Барсамов В.А. Контент-анализ газетных материалов / В.А. Барсамов // СОЦИС : ежемес. науч. и обществ.- полит. журн. – 2006. – №2. – С. 62-64 .
4. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк, А. Ф. Ткачук].– К. : – 2017. – 121 с.
5. Білоус В.С. Синергетична парадигма і політична діяльність: методологічний потенціал та ефективність його реалізації / В.С. Білоус // Філософія. Політологія. 2006. - №81-83. – С.8-9.
6. Вандам А. Е. Наше положение //Вандам А. Наше положение. СПб. – 1912.
7. Використання інтернет-ресурсів для контент-моніторингу передвиборних кампаній / А. Федорчук, Н. Танатар // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – 2008. – Вип. 21. – С. 227-236
8. Геополітика: Підручник / А. І. Кудряченко, Ф. М. Рудич, В. О. Храмов. – К.: МАУП, 2004. – 296. – Бібліогр.: с. 286 – 290.
9. Гончаров А. В. Стратегическая география. Что это такое? — Мінск: Беларускаяе геаграфічнае таварыства, 2008. — 14 с.
10. Грум Дж. Растущее многообразие международных актеров / Международные отношения: социологические подходы // Под ред. проф. П.А. Цыганкова. – М.: Гардарики, 1998. - С. 222-239.
11. Дашевська О. В. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ГЕОПОЛІТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ //International relations, part “Political sciences”. – 2015. – №. 9.
12. Дипломатична історія України: підручн. / Володимир Головченко, Віктор Матвієнко. — Київ : Ніка-Центр, 2018.— 420 с.

13. Дністрянський М. С. Політична географія України: навчальний посібник // Львів: ЛНУ імені Івана Франка. – 2014. – Т. 348.
14. Жовква І. Інструмент стратегічного партнерства в зовнішній політиці України / І. Жовква // Науковий вісник Дипломатичної академії України: наук. журн. / Дип. акад. України/ - 2007/ - № 13. – с. 79-89.
15. Жовква І.І. Моделі стратегічного партнерства // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – № 41, част. II. – К.: Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2003. – С. 32–38.
16. Кеннан Д. Ф. Мораль и внешняя политика // Мир перемен. – 2009. – №. 1. – С. 73-84.
17. Киссинджер Г. Нужна ли Америке внешняя политика? / Пер. с англ. под ред. В.Л.Иноземцева. – М.: Ладомир, 2002. – 352 с.
18. Кісінджер Г. Світовий порядок // Москва, АСТ. – 2015.
19. Колесников М. С. Таким был Рихард Зорге. – Воениздат, 1965.
20. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. — К.: Кондор, 2003. — 192 с
21. Макиндер Х. Географическая ось истории // Классика геополитики, XX век: Сб. Сост. К. Королев.-М.: АСТ. – 2003. – С. 9-30.
22. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник / [Ю. В. Пунда, І. П. Козинець, В. С. Клименко та ін.]. – К. : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. – 328 с.
23. Міжнародні відносини України: історія і сучасність / Л. Є. Дещинський, А. В. Панюк; Нац. ун-т «Львів. політехніка». — Л. : Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2001. — 424 с. — Бібліогр.: с. 386—423. (розділ 2.1)
24. Неліпа Д.В. Системний аналіз в політології: теорія, методологія, практика / Д.В. Неліпа. - К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.
25. Новиков А.М., Новиков Д.А. Методологія / А.М. Новиков, Д.А. Новииков. – М.: Синтег, 2007. – 225 с.

26. Окунев И. Ю. Критическая геополитика и посткритический сдвиг в исследовательской парадигме геополитики // Сравнительная политика. – 2014. – №. 4 (17).
27. Поздняков Э. А. Системный подход и международные отношения / Э. А. Поздняков – М.: Наука, 1976. – 159 с.
28. Політична географія і геополітика: Навч. посібник / Б.П.Яценко, В.І.Стафійчук, Ю.С.Брайчевський та ін.; за ред. Б.П.Яценка. – К.: Либідь, 2007. – 255 с.
29. Публічна політика : навч. посіб. / авт. кол. : С. О. Телешун, С. В. Ситник, І. В. Рейтерович та ін. ; за заг. ред. С. О. Телешуна, д-ра політ. наук, проф. – Київ : НАДУ, 2016. – 340 с. ISBN 978-966-619-361-5.
30. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. — К., 2003. — 116 с.
31. Ратцель Ф. Политическая география // М.: Просвещение, 1995. 382 с. – 1997.
32. Ржевська Н. Стратегічне партнерство Україна - США: становлення та прогноз / Н. Ржевська // Політичний менеджмент: наук. журнал / голов. ред. Ю. Ж. Шайгородський. – 2013. – № 1-2 (57-58). – с. 226-233.
33. С. В. Гринько. Геостратегія // Українська дипломатична енциклопедія: У 2-х т./Редкол.:Л. В. Губерський (голова) та ін. — К: Знання України, 2004 — Т.1 — 760с. ISBN 966-316-039-X
34. С.П. Галака. Українсько-американська хартія партнерства, дружби і співробітництва 1994// Українська дипломатична енциклопедія : у 2 т. / ред. кол.: Л. В. Губерський (голова) та ін. — К. : Знання України, 2004. — Т. 2 : М — Я. — 812 с. — ISBN 966-316-045-4.
35. Симановский С. И. Сравнительный анализ как метод исследования в политической науке // Весці БДПУ. 2002. № С. 165-171.
36. Україна в міжнародних організаціях : навч. посіб. / Ю. І. Макар, Б. П. Гдичинський, В. Ю. Макар [та ін.]; М-во освіти та науки України, Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці: Прут, 2008. – 879 с. – Бібліогр. : с. 867–875 (108 назв). – ISBN 978-966-560-419-8.

37. Хаусхофер К. О геополитике. Работы разных лет. – Litres, 2021.
38. Циганков П. А. Международные отношения / П. А. Циганков. – М: Новая школа, 1996. – 320 с.
39. Чекаленко Л. Зовнішня політика України [Текст]: підручник для студентів
40. Cohen S. B. Geopolitics of the world system. – Rowman & Littlefield, 2003.
41. Brzezinski, Zbigniew (1986). Game Plan: A Geostrategic Framework for the Conduct of the U.S.–Soviet Contest. Boston: The Atlantic Monthly Press. p. xiv. ISBN 978-0-87113-084-6.
42. Deiniol Jones, Cosmopolitan Mediation?: Conflict Resolution and the Oslo Accords, Manchester University Press, 1999, p. 43
43. Friedberg A. Strengthening U.S. Strategic Planning // The Washington Quarterly. – №31 (Winter 2007-08). – P. 96-112.
44. Gray , Colin S. and Geoffrey Sloan . Geopolitics , Geography and Strategy . Portland , OR : Frank Cass , 1999 .
45. Gray C. S. National style in strategy: The American example //International security. – 1981. – Т. 6. – №. 2. – С. 21-47.
46. Great Powers and Strategic Stability in the 21st Century Competing Visions of World Order Edited By Graeme P. Herd ISBN 9780415585798 Published November 7, 2011 by Routledge - 260 Pages
47. H.J. Mackinder, The geographical pivot of history. The Geographical Journal, 1904, 23, pp. 421–37; Pascal Venier, "The Geographical Pivot of History and Early 20th Century Geopolitical Culture", Geographical Journal, vol. 170, no 4, December 2004, pp. 330–336.
48. Hillen, John; Michael P. Noonan (Autumn 1998). "The Geopolitics of NATO Enlargement". Parameters. XXVIII (3): 21–34. Retrieved 2006-12-22.
49. Kemp G. , Harkavy R. Strategic Geography and the changing Middle East . Carnegie Endowment for International Peace in cooperation with Brookings Institution Press , 1997
50. Kennan, George F. (1968). Memoirs: 1925–1950. pp. 354–367. ISBN 978-0-09-085800-2.

51. Koval'chenko, I. D. (2003). Methods of historical research. Moscow: Nauka
52. Mahan A. T. The Influence of Seapower on History //Gutenberg. org. – 1890.
53. Smith S., Hadfield A., Dunne T. Foreign Policy: Theories, Actors, Cases / S. Smith. – OUP Oxford, 2012. – 543 p
54. Soul Cohen: Great powers, shatterbelts, gateway, geostrategic regions. Interview by Leonhardt van Eferlink (November 2009)]
55. Spykman N. J. The geography of the peace. – Harcourt, Brace, 1944.
56. Доповідь: США і Україна: порядок денний за Байдена [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uifuture.org/publications/ssha-i-ukrayina-poryadok-dennyj-za-bajdena/>
57. Зарембо К. Стратегічні партнерства без стратегії, або Чому цей інструмент не працює на користь України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/uk/article/panorama-dnya/strategichni-partnerstva-bez-strategiyi>.
58. Парахонський Б. О. Стратегічне партнерство України / Б. О. Парахонський, Г.М. Яворська // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2011-11/1129Kon_anal.pdf
59. Парахонський Б., Яворська Г. Стратегічне партнерство України. Аналітична записка – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/600/>
60. Пашков М. Реалии и перспективы стратегического партнерства [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://razumkov.org.ua/ukr/article.php?news_id=104
61. Посольство України в США [Електронний ресурс]./ Режим доступу: <https://archive.is/20120804112232/www.mfa.gov.ua/usa/ua/1560.htm>
62. Anna Michalski Diplomacy in a Changing World Order: The Role of Strategic Partnerships 2019 [Електронний ресурс]./ Режим доступу: <https://www.ui.se/globalassets/ui.se-eng/publications/ui-publications/2019/ui-paper-no.-10-2019.pdf>

63. Country development cooperation strategy – Ukraine [Электронный ресурс]./
Режим доступа: <https://www.usaid.gov/ukraine/cdcs>
64. Country Development Cooperation Strategy 2019-2024 [Электронный ресурс]./
Режим доступа: https://www.usaid.gov/sites/default/files/documents/1863/Ukraine_USAID_CDC_S_2019-2024_Public_EN_12.pdf
65. Fact sheet: U.S. Assistance to Ukraine [Электронный ресурс]./ Режим доступа: <https://web.archive.org/web/20150122034831/http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/11/21/fact-sheet-us-assistance-ukraine>
66. Fact sheet: U.S. Crisis Support Package for Ukraine [Электронный ресурс]./
Режим доступа: <https://web.archive.org/web/20150122035853/http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/04/21/fact-sheet-us-crisis-support-package-ukraine>
67. Fact sheet: Ukraine-Related Sanctions [Электронный ресурс]./ Режим доступа: <https://web.archive.org/web/20150122040248/http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2014/03/17/fact-sheet-ukraine-related-sanctions>
68. Mark Temnycky Time for the U.S. to Jump-Start Ukraine Talks [Электронный ресурс]./ Режим доступа: <https://cepa.org/time-for-the-u-s-to-jump-start-ukraine-talks/>
69. Press Release Kyiv Security Forum-Atlantic Council statement on strengthening US-Ukraine relations [Электронный ресурс]./ Режим доступа: <https://www.atlanticcouncil.org/news/press-releases/kyiv-security-forum-atlantic-council-statement-on-strengthening-us-ukraine-relations/>
70. Relations with Ukraine [Электронный ресурс]./ Режим доступа: https://www.nato.int/cps/en/natolive/topics_37750.htm
71. Stephen Blank Which direction for U.S.-Ukraine relations? [Электронный ресурс]./ Режим доступа: <https://www.mei.edu/publications/which-direction-us-ukraine-relations>
72. Strategic partnerships, international politics and IR theory [Электронный ресурс]./ Режим доступа: <https://www.swp->

[berlin.org/fileadmin/contents/products/arbeitspapiere/FG%201%20discussion%20paper_Ane%20Schmidt.pdf](https://www.berlin.org/fileadmin/contents/products/arbeitspapiere/FG%201%20discussion%20paper_Ane%20Schmidt.pdf)

73. U.S.-Ukraine Strategic Partnership Commission Joint Statement .Ministry of Foreign Affairs of Ukraine 2018 [Електронний ресурс]./ Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/u-vashingtoni-vidbulosya-zasidannya-komisiyi-strategichnogo-partnerstva-ukrayina-ssha-spilna-zayava>

ДОДАТОК А

Автор	Тлумачення
Л. Чекаленко	Стратегічне партнерство - це відносини партнерів, які мають схожі цінності і спільне коріння, національні інтереси, які визнають очевидність і необхідність тенденції динамічного зростання двостороннього товарообороту, поглиблення співпраці [39].
Н. Ржевська	Стратегічне партнерство з одного боку виступає як інструмент зовнішньополітичної діяльності держави, а з іншого – як модель зовнішньополітичних міждержавних відносин [32].
І. Жовква	Стратегічне партнерство - це особливий інструмент зовнішньої політики держави, використовуючи який вона узгоджує свої дії на міжнародній арені з іншими країнами [14].
Б. Парахонський	Стратегічне партнерство – це система взаємодії двох або кількох держав, яка ґрунтується на визнанні спільних цінностей та/або бачення, високому рівні співробітництва у визначених сферах, обопільній зовнішньополітичній підтримці,

	<p>зокрема, в рамках міжнародних організацій, узгодженні позицій у кризових ситуаціях та при вирішенні міжнародних конфліктів [58]</p>
<p>А. Тюшка</p>	<p>Стратегічне партнерство (СП) становить нову форму та особливість системи міжнародних відносин, що розвивається, та новий принцип організації міжнародного життя. Стратегічні партнерські відносини є новим способом міжнародної взаємодії та вектором зовнішньополітичного об'єднання в поліцентричному (багатополярному, багатовузловому, постбі/однополярному) та поліагентському (багатодержавному, багатоакторному, мультиагентському) світі [66].</p>
<p>Г. Майхольд</p>	<p>“Партнерство” - це культурний ідеал для спільної форми стосунків. Просто вибравши назву, концепція включає припущення про рівні права та завдання та можливість конструктивного обговорення спільного розвитку відносин. З партнерством також з'являється очікування ексклюзивності. Слово "стратегія" також не слід вживати легковажно. Як і економічна</p>

	<p>концепція "стратегічних союзів", вона спирається на співпрацю між (економічними) суб'єктами, які погоджуються створити щось спільно для реалізації спільних цілей [67].</p>
<p>А. Бендикс и Х. Крамер</p>	<p>Додатково роз'яснюють передумови концепції "стратегія", що вкорінюється у військовій галузі та у внутрішній політиці, наприклад, у стратегіях виборчих кампаній. На їхню думку, стратегію можна розглядати як «добре сплановане досягнення чітко визначеної довготермінової мети або як заплановане здійснення певного довгострокового інтересу», що має чітко визначені цілі, часові рамки та плани дій [65].</p>

Табл. А.1. Сучасні підходи до визначення поняття «стратегічне партнерство» складено автором за [14; 32; 39; 58; 65-67].

ДОДАТОК Б

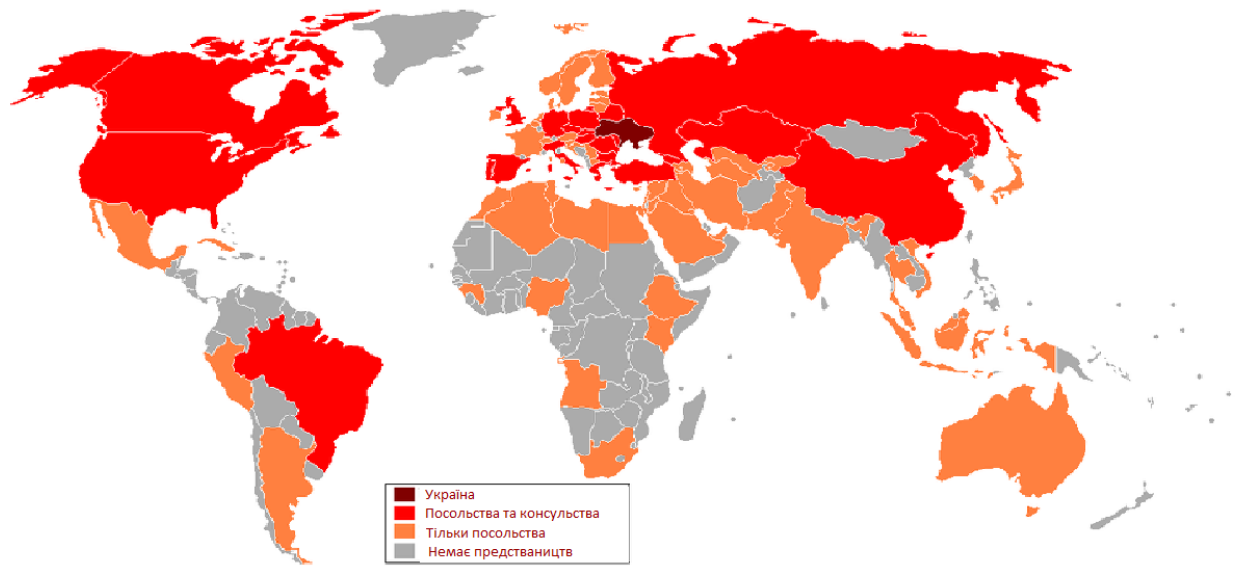

Рис.Б.1. Міжнародні відносини України [10].

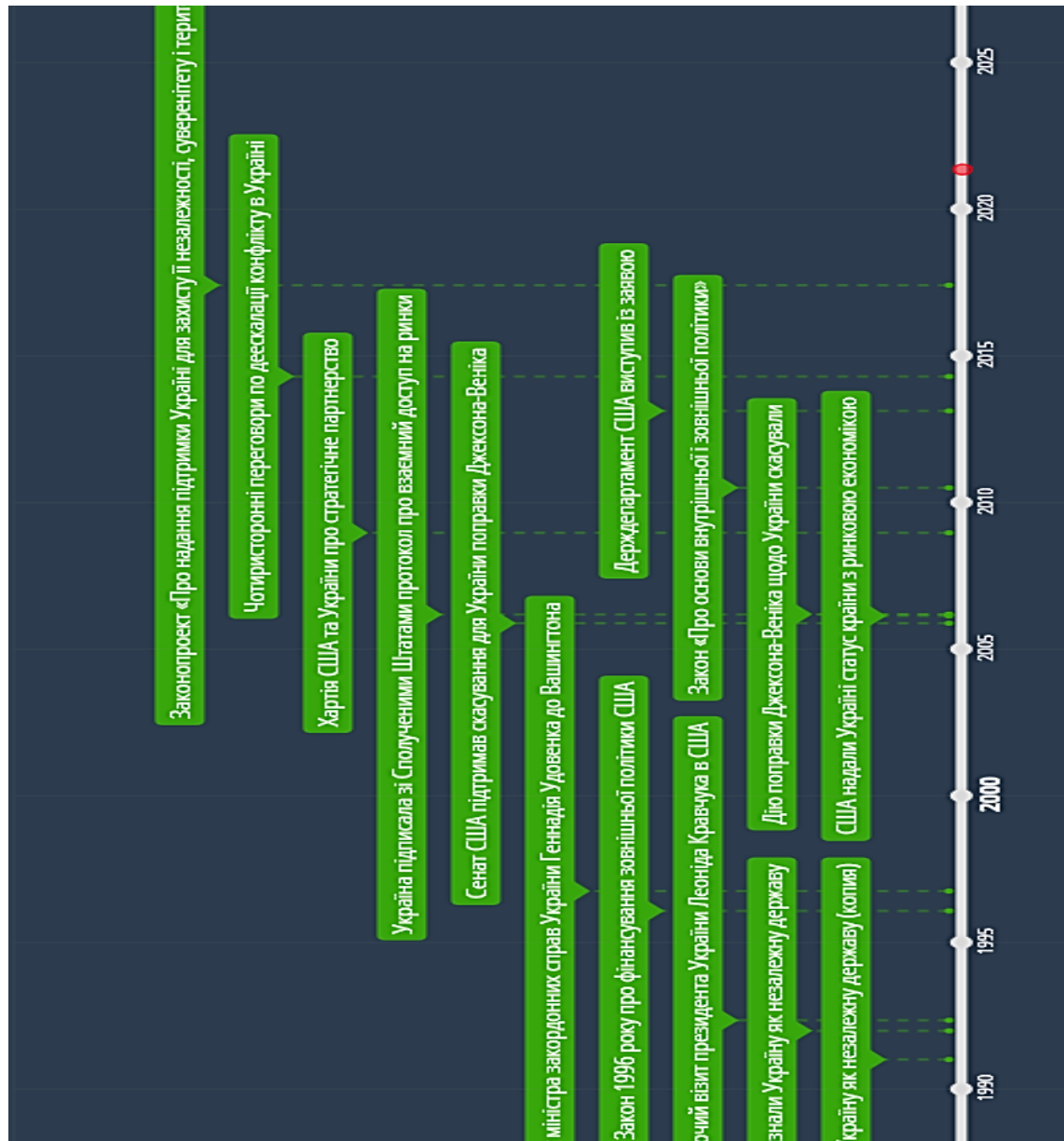

Рис. В.1. Часовий графік Історія та становлення стратегічних відносин між Україною та США складено автором за [70]. Режим доступу: <https://time.graphics/line/504204>

ДОДАТОК Г

Рис Г.1. Часовий графік «Шлях України до без'ядерного статусу»[22].

ДОДАТОК Д

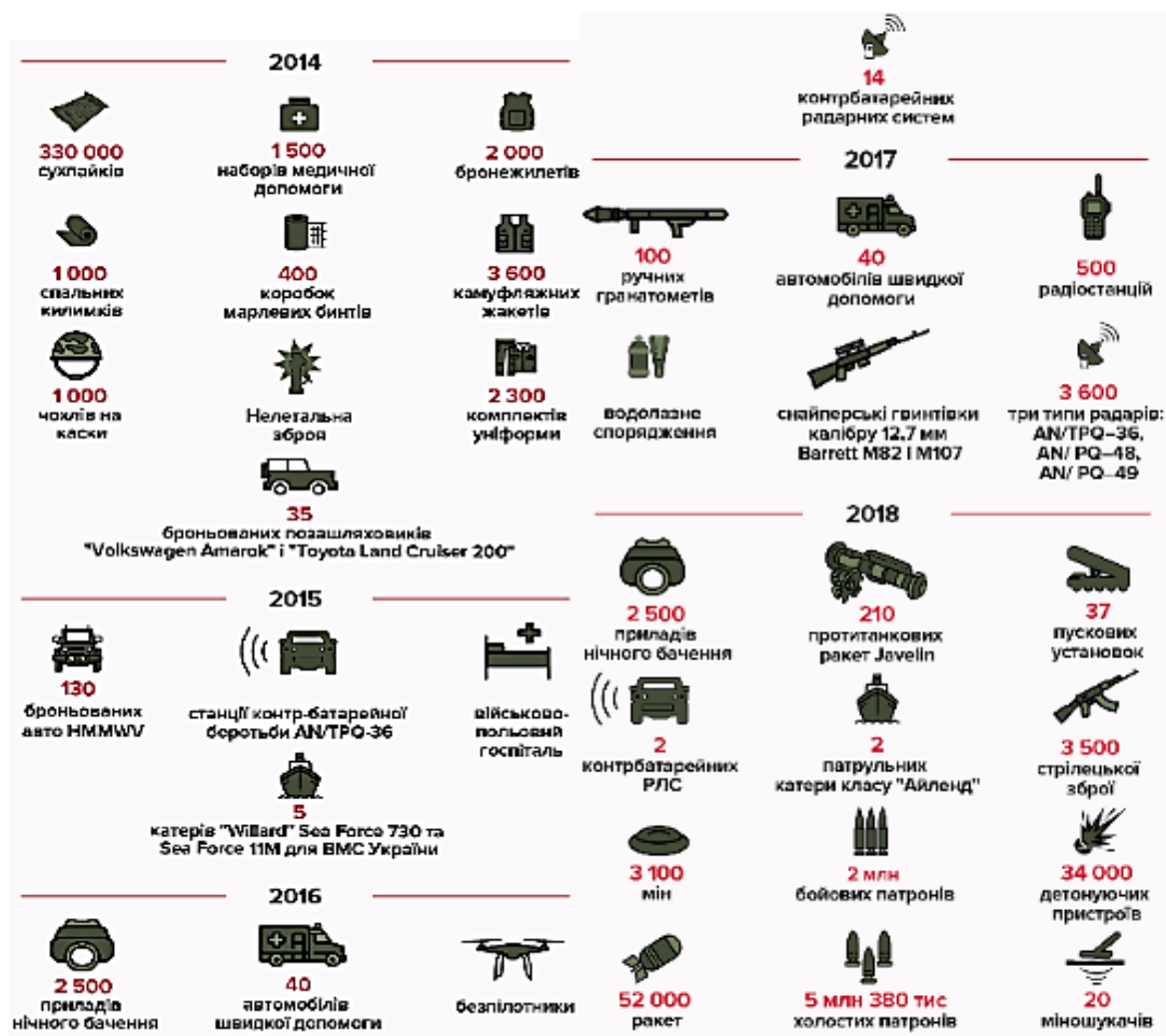

Рис. Д.1. «Військова допомога США з 2014 по 2018 роки» [57].

ДОДАТОК Е

Рис. Е.1. Ситуація в районі проведення Операції Об'єднаних Сил на сході України станом на 22 червня 2020 року [63].